

KRR.430.001.2020

Nr ewid. 101/2020/P/20/001/KRR

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2019 r.
w częściach 32 – Rolnictwo,
33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne

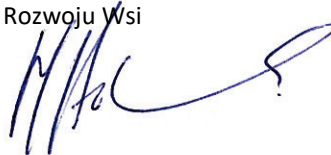
MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

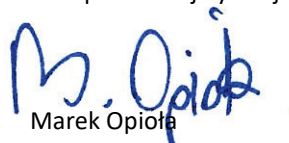
p.o. Dyrektor Departamentu Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Marek Adamiak

Akceptuję:

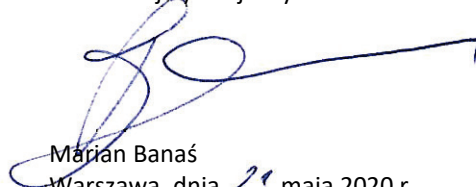
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Marek Opioła

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 21 maja 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	OCENA OGÓLNA.....	8
3.	UWAGA I WNIOSEK.....	10
4.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE.....	11
4.1.	DOCHODY BUDŻETOWE	11
4.2.	WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH	14
4.3.	SPRAWOZDAWCZOŚĆ	40
4.4.	KSIĘGI RACHUNKOWE.....	41
5.	INFORMACJE DODATKOWE	42
6.	ZAŁĄCZNIKI	43
6.1.	DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK FUNKCJONUJĄCYCH W RAMACH CZĘŚCI 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE.....	43
6.2.	KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE.....	44
6.3.	DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE.....	45
6.4.	WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE	48
6.5.	ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE.....	53
6.6.	WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI	55
6.7.	WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	57

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2019, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowych: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tych części budżetu państwa.

Zakres kontroli

- realizacja wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań w części 33 – Rozwój wsi,
- funkcjonowanie systemu kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań w częściach 32 – Rolnictwo i 35 – Rynki rolne oraz w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych w części 33 – Rozwój wsi,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹ (dalej ufp).

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza oraz Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Warszawie.

Dysponentem części: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pełnił funkcję Instytucji Zarządzającej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (dalej PROW 2014–2020).

Wydatki w układzie zadaniowym były realizowane w części 32 – Rolnictwo w pięciu funkcjach, ośmiu zadaniach, 22 podzadaniach i 50 działaniach; w części 33 – Rozwój wsi w czterech funkcjach, siedmiu zadaniach, 13 podzadaniach i 34 działaniach; w części 35 – Rynki rolne w czterech funkcjach, pięciu zadaniach, pięciu podzadaniach i siedmiu działaniach.

W ramach poszczególnych części budżetowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, realizowano w szczególności następujące zadania:

- część 32 – Rolnictwo:
 - zadanie 3.1 – Oświata i wychowanie, w ramach którego finansowano działalność Zespołów Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego (dalej szkół rolniczych) nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - zadanie 21.1 – Rozwój produkcji roślinnej i ochrony roślin uprawnych, w ramach którego wydatkowano środki na agrochemiczną obsługę rolnictwa, postępowanie biologiczne w produkcji roślinnej,
 - zadanie 21.2 – Rozwój hodowli i produkcji zwierzęcej, w ramach którego finansowano głównie postępowanie biologiczne w produkcji zwierzęcej,
 - zadanie 21.5 – Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności, w ramach którego przede wszystkim udzielano dopłat do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
- część 33 – Rozwój wsi – zadanie 21.5 – Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności, w ramach którego finansowano między innymi mechanizmy pomocowe Wspólnej Polityki Rolnej (dalej WPR) oraz pomoc krajową realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej ARiMR lub Agencja);
- część 35 – Rynki rolne – zadanie 6.5 – Ochrona konkurencji i konsumentów, w ramach którego finansowano działania Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (dalej GIJHARS) związane z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 października 2019 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi lub przez niego nadzorowanych², nadzorował 69 jednostek (o jedną jednostkę więcej w porównaniu do stanu na dzień 1 stycznia 2019 r.). Podlegały mu także 23 jednostki.

W 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzorował dwie agencje wykonawcze, tj. ARiMR i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR), który prowadzi gospodarkę finansową Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (dalej Zasób WRSP).

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

² M. P. poz. 1070 – utraciło moc z dniem 11 lutego 2020 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według stanu na dzień 1 stycznia 2019 r., sprawował nadzór nad 21 spółkami kapitałowymi³, tj. 16 spółkami akcyjnymi (w tym 14 to hurtowe rynki rolno-spożywcze) oraz pięcioma spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością. Z uwagi na wejście w życie w dniu 7 grudnia 2019 r. rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa⁴, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi na dzień 31 grudnia 2019 r. nie wykonywał prawa z udziałów lub akcji spółek z udziałem Skarbu Państwa.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej MRiRW) kontrolą objęto Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako dysponenta części oraz dysponenta III stopnia.

Zadania dysponenta części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne związane z dysponowaniem środkami pieniężnymi wykonywała Dyrektor Departamentu Finansów w MRiRW. Dyrektor Biura Administracyjno-Budżetowego w MRiRW ustanowiony został przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako wykonujący obowiązki dysponenta środków budżetu państwa III stopnia w MRiRW w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne.

Ocena prezentowana w niniejszej Informacji uwzględnia również wyniki kontroli wykorzystania dotacji celowych przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach oraz wykonania planu finansowego na 2019 r. przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie (dysponent II i III stopnia, dalej KSChR) oraz Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie (dysponent III stopnia, dalej OSChR) w ramach części 32 – Rolnictwo.

Prognozy wielkości dochodów w 2019 r. w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały określone w ustawie budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r.⁵ (dalej ustawa budżetowa na rok 2019) w łącznej kwocie 123 888 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 45 784 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 77 714 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 390 tys. zł.

Dochody zostały zrealizowane w łącznej kwocie 858 995,1 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 53 278,1 tys. zł (tj. 116,4% prognozy dochodów),
- części 33 – Rozwój wsi – 799 215,2 tys. zł (tj. 1088,4% prognozy dochodów),
- części 35 – Rynki rolne – 6501,8 tys. zł (tj. 1667,1% prognozy dochodów).

Zrealizowane dochody w tych częściach stanowiły 0,2% łącznych dochodów budżetu państwa w 2019 r. (400 118 370,5 tys. zł)⁶, z czego w części 32 – Rolnictwo – 0,01%, w części 33 – Rozwój wsi – 0,2% łącznych dochodów budżetu państwa w 2019 r.

Zrealizowane dochody przez kontrolowane państwowe jednostki budżetowe (MRiRW, KSChR i OSChR) stanowiły łącznie kwotę 821 809,7 tys. zł, z czego w:

- części 32 – Rolnictwo – 16 669,6 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 799 215,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 5924,9 tys. zł.

³ Wykaz spółek kapitałowych określony został w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne (Dz. U. poz. 10, ze zm.) – uchylone z dniem 29 marca 2019 r. Od dnia 29 marca 2019 r. obowiązuje rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. poz. 584, ze zm.).

⁴ Dz. U. poz. 2369 – utraciło moc z dniem 24 marca 2020 r.

⁵ Dz. U. poz. 198.

⁶ Dane o wykonaniu łącznych dochodów i wydatków budżetu państwa oraz wydatków budżetu środków europejskich w 2019 r. prezentowane są odpowiednio według stanu na dzień 12 i 13 marca 2020 r.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2019 r. zostały ustalone w łącznej kwocie 6 107 433 tys. zł, z czego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 192 506,7 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 4 875 425,1 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 39 501,2 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2019 r. zostały zrealizowane w łącznej kwocie 6 065 304 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 179 852,5 tys. zł, (tj. 98,9% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 4 846 531,1 tys. zł, (tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 35 – Rynki rolne – 38 920,4 tys. zł, (tj. 98,5% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki poniesione w ramach wyżej wymienionych części stanowiły 1,46% łącznych wydatków budżetu państwa w 2019 r. (414 271 876,8 tys. zł), z tego w części 32 – Rolnictwo – 0,28%, w części 33 – Rozwój wsi – 1,17%, w części 35 – Rynki rolne – 0,01%.

Zrealizowane wydatki budżetu państwa przez kontrolowane państwowe jednostki budżetowe (MRiRW, KSChR i OSChR) stanowiły kwotę 5 658 399,6 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 801 554,2 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 4 846 531 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 10 314,4 tys. zł.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2019 r. w łącznej kwocie 19 786 232 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 51 355 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 19 734 877 tys. zł.

Z budżetu środków europejskich wydatkowano łącznie kwotę 19 757 278,7 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 23 093,2 tys. zł (tj. 45% kwoty planu wydatków po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 19 734 185,5 tys. zł (tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki te stanowiły 27,9% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2019 r. (70 906 586,1 tys. zł), z tego w części 32 – Rolnictwo – 0,03%, w części 33 – Rozwój wsi – 27,8%.

Wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane przez kontrolowane państwowe jednostki budżetowe stanowiły kwotę 19 734 185,5 tys. zł i dotyczyły wydatków MRiRW w części 33 – Rozwój wsi.

W 2019 r. w ramach części, dla których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich wydatkowano łącznie 25 823 124,8 tys. zł głównie na:

- realizację systemów wsparcia bezpośredniego I filara Wspólnej Polityki Rolnej – 14 976 621,3 tys. zł,
- realizację płatności PROW 2014–2020 – 4 757 564,2 tys. zł,
- pomoc krajową 1 122 445,2 tys. zł,
- dotację podmiotową dla ARiMR – 1 089 096,5 tys. zł,
- dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – 459 615,5 tys. zł,

- działalność szkół rolniczych i internatów nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – 277 920,6 tys. zł.

Budżet 2019 r. w poszczególnych częściach budżetowych realizowany był przez następujących dysponentów środków budżetowych:

- w części 32 – Rolnictwo – MRiRW (dysponent części i dysponent III stopnia), Główny Inspektorat Weterynarii (dysponent II i III stopnia), osiem granicznych inspektoratów weterynarii (dysponenci III stopnia), KSChR (dysponent II i III stopnia), 17 okręgowych stacji chemiczno-rolniczych (dysponenci III stopnia), Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej GIORiN – dysponent III stopnia), Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt (dysponent III stopnia), 53 szkoły rolnicze (dysponenci III stopnia) oraz Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej (dysponent III stopnia);
- w części 33 – Rozwój wsi – MRiRW (dysponent części i dysponent III stopnia);
- w części 35 – Rynki rolne – MRiRW (dysponent części i dysponent III stopnia) oraz GIJHARS (dysponent III stopnia).

Informacje dotyczące dochodów budżetowych, wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich realizowanych przez poszczególnych dysponentów oraz ich procentowy udział w zrealizowanych dochodach i wydatkach w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne zostały przedstawione w załączniku 6.1. do Informacji.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej ustawa o NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie budżetu
państwa w 2019 r.
w częściach
32 – Rolnictwo,
33 – Rozwój wsi,
35 – Rynki rolne

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne.

Działania kontrolne przeprowadzone zgodnie z celem i zakresem kontroli nie wykazały nieprawidłowości we wszystkich badanych obszarach.

Kontroli poddano:

- w części 32 – Rolnictwo: 464 490,9 tys. zł, tj. 67,7% kwoty wykorzystanych dotacji przez dysponenta tej części w 2019 r., 10 125,8 tys. zł, tj. 9% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części oraz 158,7 tys. zł, tj. 9,5% kwoty wydatków ogółem Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, a także 287 tys. zł, tj. 8% kwoty zrealizowanych wydatków przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie;
- w części 33 – Rozwój wsi: 4 381 915,7 tys. zł, tj. 17,9% kwoty wykorzystanych przez dysponenta części dotacji ogółem z budżetu państwa i z budżetu środków europejskich oraz 877,9 tys. zł, tj. 6% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części;
- w części 35 – Rynki rolne: 2326,1 tys. zł, tj. 23% kwoty wydatków ogółem dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części.

Stwierdzono, że wydatki te zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i w aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne, łączne sprawozdania za 2019 r. sporządzone przez dysponenta części: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne oraz sprawozdania jednostkowe sporządzone w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej oraz w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Warszawie:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (RB-BZ1);
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2018 (Rb-28 NW),

a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z), w części 32 – Rolnictwo i 35 – Rynki rolne pod względem prawidłowości ich sporządzenia, a w części 33 – Rozwój wsi, tj. w części w której badano księgi rachunkowe, również pod względem rzetelności ich sporządzenia.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanych jednostek (dysponenta III stopnia w MRiRW, dysponenta części oraz KSChR i OSChR) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość, a w części 33 – Rozwój wsi również rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych w części 33 – Rozwój wsi przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach, a także o należnościach i zobowiązaniach.

W ramach przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych dysponenta części 33 – Rozwój wsi – stanowiących podstawę sporządzenia sprawozdań jednostkowych – stwierdzono, że sprawozdania przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te w zakresie obejmującym zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

Informacje dotyczące szczegółowej kalkulacji oceny kontrolowanej działalności zostały przedstawione w załączniku 6.2. do niniejszej Informacji.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na utrzymującą się od 2016 r. tendencję realizowania dochodów budżetowych w części 33 – Rozwój wsi z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwotach istotnie wyższych od dochodów prognozowanych w ustawach budżetowych na kolejne lata.

Na powyższe NIK zwracała uwagę w Informacji o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój Wsi, 35 – Rynki rolne⁸.

W 2019 r. dochody z tytułu nadwyżki środków finansowych pochodzących z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP uzyskano w kwocie 702 771,4 tys. zł, tj. o 631 721,4 tys. zł (o 889,1%) wyższej od dochodów planowanych (71 050 tys. zł).

W ocenie NIK zaniżanie planowanych dochodów w części 33 – Rozwój wsi w ustawie budżetowej, oddziałuje na jakość i dokładność prognozowanych dochodów budżetu państwa.

W związku z kontrolą realizacji planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r. stwierdzono, że nie wszystkie standardy kontroli zarządczej były przestrzegane w KOWR, a tym samym nie zapewniono funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji, a ponadto stwierdzono zaciąganie zobowiązań niemających pokrycia w planie finansowym Zasobu WRSP, niecelowe działania polegające na wyrażeniu zgody na sprzedaż produktów stanowiących zastaw rejestrowy KOWR poniżej wartości ustalonej w umowie zastawu o 3592,2 tys. zł oraz błędne sporządzanie sprawozdań Zasobu WRSP.

⁸ Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne z 16 maja 2019 r. KRR.430.001.2019, Nr ewid. 67/2019/P/19/001/KRR.

3. UWAGA I WNIOSEK

**Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

W 2019 r., tak jak w poprzednich latach 2016–2018 zrealizowane dochody w części 33 – Rozwój wsi pochodzące z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP były istotnie wyższe od dochodów prognozowanych na ten cel w kolejnych ustawach budżetowych. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości przy wykonaniu planu finansowego Zasobu WRSP w obszarze udzielania poręczeń i gwarancji oraz przy sporządzaniu sprawozdań. W związku z tym NIK wskazuje na potrzebę wzmocnienia nadzoru nad działalnością Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w tym zakresie.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

4.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r., kontrola dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami 2018 r.

Dochody w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 53 278,1 tys. zł i były one o 16,4% (tj. o 7494,1 tys. zł) wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2019 ustalonego w kwocie 45 784 tys. zł oraz wyższe o 9,8% od poziomu wykonania dochodów w 2018 r. wynoszącego 48 504,1 tys. zł.

Źródłami dochodów były głównie opłaty za czynności kontrolne wykonywane przez graniczne inspektoraty weterynarii, opłaty pobierane przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą związane z agrochemiczną obsługą rolnictwa, wpłaty z tytułu badania odmian i prowadzenia rejestru odmian pobierane przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych, wpływy z tytułu usług wykonywanych przez Laboratorium Oceny Mleka Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt – Laboratorium Referencyjne w Parzniewie, wpływy z opłat za rejestrację środków ochrony roślin, wpływy z tytułu przeprowadzonych badań laboratoryjnych wynikających z art. 39 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych⁹, wpływy z tytułu dywidendy za 2018 r. od spółek z udziałem Skarbu Państwa z branży rolno-spożywczej, w których uprawnienia w zakresie wykonywania praw z akcji realizował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z tytułu najmu powierzchni w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pobierane przez dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wyższe od planowanych dochody uzyskano przede wszystkim w:

- MRiRW – z tytułu dodatkowych wpływów z opłat rejestracji środków ochrony roślin oraz z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych;
- granicznych inspektoratów weterynarii – w związku ze wzmożonym ruchem na granicy polsko-ukraińskiej, przewagą produktów pochodzenia zwierzęcego nad paszami, co spowodowało większe wpływy za kontrole graniczne, a także w związku ze wzrostem liczby przesyłek z krajów trzecich, które wymagały przeprowadzenia weterynaryjnej kontroli granicznej;
- Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej – w związku z wyższymi niż planowano wpływami z badań agrochemicznych z tytułu dodatkowych zadań wykonywanych przez okręgowe stacje chemiczno-rolnicze w ramach programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie, zleconego do realizacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2019 r.

Na koniec 2019 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 32 – Rolnictwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 2474,8 tys. zł¹⁰, niższe o 1201,2 tys. zł, tj. o 32,7% od kwoty należności wykazanej na koniec 2018 r. (3676 tys. zł).

Zaległości w kwocie 2301,6 tys. zł¹¹ były niższe o 72,8 tys. zł, tj. o 3,1%, od zaległości na koniec 2018 r. (2374,4 tys. zł). Zaległości te wynikały głównie z wierzytelności Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Poznaniu, a także z odsetek naliczonych za nieterminowe regulowanie zapłaty oraz należności głównej z tytułu umów najmu powierzchni w budynku MRiRW.

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2178.

¹⁰ Według skorygowanego łącznego, rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania dochodów budżetowych w 2019 r. w części 32 – Rolnictwo, sporządzonego w dniu 29 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 3 kwietnia 2020 r., należności w części 32 – Rolnictwo – na koniec 2019 r. – wyniosły 2507,6 tys. zł.

¹¹ Według skorygowanego łącznego, rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania dochodów budżetowych w 2019 r. w części 32 – Rolnictwo, sporządzonego w dniu 29 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 3 kwietnia 2020 r., zaległości w części 32 – Rolnictwo – na koniec 2019 r. – wyniosły 2334,4 tys. zł.

Dochody w części 33 – Rozwój wsi zrealizowano w wysokości 799 215,2 tys. zł i były one wyższe o 928,4% (tj. o 721 501,2 tys. zł) od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2019, ustalonego w kwocie 77 714 tys. zł oraz niższe o 21,6% od wykonania w 2018 r., wynoszącego 1 019 519,7 tys. zł. Było to związane głównie z uzyskaniem dochodów z Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu nadwyżki środków finansowych pochodzących z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP w kwocie 702 771,4 tys. zł, tj. o 631 721,4 tys. zł (o 889,1%) wyższej od dochodów planowanych (71 050 tys. zł).

W 2019 r., tak jak w poprzednich latach 2016–2018, zrealizowane dochody w tej części z wyżej wymienionego tytułu były istotnie wyższe od dochodów prognozowanych w ustawach budżetowych na kolejne lata:

- w 2016 r. wykonanie planu dochodów z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu WRSP było wyższe o 234 603,7 tys. zł, tj. o 29% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2016 (plan 809 800 tys. zł, wykonanie 1 044 403,7 tys. zł);
- w 2017 r. – wyższe o 1 026 836,8 tys. zł, tj. o 1344% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2017 (plan 76 400 tys. zł, wykonanie 1 103 236,8 tys. zł);
- w 2018 r. – wyższe o 781 888,6 tys. zł, tj. o 720% od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2018 (plan 108 600 tys. zł, wykonanie 890 488,6 tys. zł).

W ocenie NIK świadczy to o niewłaściwym planowaniu dochodów budżetowych. Na powyższe Najwyższa Izba Kontroli zwracała uwagę w Informacji o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne. Poziom wykonania dochodów w tym zakresie zostanie ponownie zweryfikowany w kontroli wykonania budżetu za 2020 r.

W części 33 – Rozwój wsi zaplanowane zostały również dochody w wysokości 6658 tys. zł z tytułu dywidendy za 2018 r. od spółek z udziałem Skarbu Państwa z branży rolno-spożywczej, w których uprawnienia z wykonywania praw z akcji realizował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W związku z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, uprawnienia z tego tytułu otrzymał minister właściwy do spraw rynków rolnych i minister właściwy do spraw rolnictwa¹². Realizacja dochodów zatem została wykazana w części 35 – Rynki rolne w wysokości 5917,6 tys. zł oraz w części 32 – Rolnictwo w wysokości 894,2 tys. zł.

Na koniec 2019 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 33 – Rozwój wsi wystąpiły należności (wszystkie zaległe) w kwocie 0,8 tys. zł¹³ i dotyczyły opłat oraz kosztów sądowych.

Dochody w części 35 – Rynki rolne zrealizowano w kwocie 6501,8 tys. zł i były one wyższe o 1567,1% (tj. o 6111,8 tys. zł) od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2019, ustalonego w wysokości 390 tys. zł. Dochody zrealizowane w części 35 – Rynki rolne w 2019 r. były wyższe o 5975,9 tys. zł (tj. o 1136,3%) od zrealizowanych w 2018 r. (525,9 tys. zł).

Głównym źródłem dochodów w części 35 – Rynki rolne były nieplanowane w tej części wpływy w kwocie 5917,6 tys. zł z tytułu wypłat dywidendy za 2018 r. przez spółki z udziałem Skarbu Państwa z branży rolno-spożywczej, w których uprawnienia z wykonywania praw z akcji realizował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Pozostałe dochody w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w kwocie 576,9 tys. zł i dotyczyły: opłat za egzaminy kwalifikacyjne na rzeczoznawcę i na inspektora rolnictwa ekologicznego, za czynności związane z poświadczaniem certyfikatów na mleko, opłat za przeprowadzone badania laboratoryjne, za oceny

¹² Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 2369 – utraciło moc z dniem 24 marca 2020 r.), wykonywanie prawa z akcji i udziałów spółek Skarbu Państwa z sektora rolno-spożywczego z dniem 7 grudnia 2019 r. powierzono Ministrowi Aktywów Państwowych.

¹³ Według skorygowanego łącznego, rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania dochodów budżetowych w 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi, sporządzonego w dniu 29 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 3 kwietnia 2020 r., na koniec 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi wystąpiły należności (wszystkie zaległe) w kwocie 2,7 tys. zł.

jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz kar wymierzonych jednostkom certyfikującym, a także przez dysponenta III stopnia MRiRW w kwocie 7,3 tys. zł.

Na koniec 2019 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 35 – Rynki rolne pozostały należności do zapłaty w kwocie 99,9 tys. zł równe zaległościom. Należności były niższe od stanu na koniec 2018 r. o 3,4%, tj. o 3,5 tys. zł, a zaległości były wyższe o 3,8%, tj. o 3,7 tys. zł. Należności dotyczyły głównie nieuregulowanych opłat za badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzone stosownie do art. 31 i art. 39 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Dane o realizacji dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku 6.3. do Informacji.

4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

4.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na rok 2019 w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaplanowano wydatki w łącznej kwocie 4 144 837 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – w kwocie 884 877 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – w kwocie 3 220 827 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – w kwocie 39 133 tys. zł.

W 2019 r. wyżej wymienione plany wydatków zostały zwiększone ze środków pochodzących z rezerwy ogólnej oraz z rezerw celowych. Środki z rezerwy ogólnej w kwocie 500 tys. zł przeznaczone zostały dla części 32 – Rolnictwo. Zwiększenia planu wydatków z rezerw celowych (ujętych w części 83 budżetu państwa) o kwotę 2 240 174,2 tys. zł dotyczyły:

- części 32 – Rolnictwo o 553 941,3 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi o 1 685 557,1 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne o 675,8 tys. zł.

Decyzjami Ministra Finansów z dnia 6 i 31 grudnia 2019 r. plan wydatków został zmniejszony, o kwotę dotyczącą blokowanych planowanych wydatków, w łącznej wysokości 278 078,2 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – o 246 815,9 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – o 30 949 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – o 313,3 tys. zł.

Ponadto, na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 grudnia 2019 r. przeniesiono planowane wydatki budżetowe z części 33 – Rozwój wsi w łącznej kwocie 10 tys. zł do części 35 – Rynki rolne w kwocie 5,7 tys. zł oraz do części 32 – Rolnictwo w kwocie 4,3 tys. zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Plan wydatków (po zmianach) ustalony został w łącznej kwocie 6 107 433 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1 192 506,7 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 4 875 425,1 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 39 501,2 tys. zł.

Ze środków przyznanych z rezerwy ogólnej w kwocie 500 tys. zł w części 32 – Rolnictwo wykorzystano 398 tys. zł (tj. 79,6%).

Ze środków przyznanych z rezerw celowych wykorzystano 2 168 721,9 tys. zł (tj. 96,8%), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 482 604,2 tys. zł (87,1% kwoty przyznanych rezerw w wysokości 553 941,3 tys. zł),
- części 33 – Rozwój wsi – 1 685 442,8 tys. zł (100% kwoty przyznanych rezerw w wysokości 1 685 557,1 tys. zł),
- części 35 – Rynki rolne – 674,9 tys. zł (99,9% kwoty przyznanych rezerw w wysokości 675,8 tys. zł).

Szczegółowym badaniem u dysponenta części objęto próbę rezerw celowych przyznanych w części 32 – Rolnictwo w kwocie 369 359,2 tys. zł, tj. 66,7% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części, w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 230 000 tys. zł, tj. 13,6% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części oraz w części 35 – Rynki rolne w kwocie 652,7 tys. zł, tj. 96,6% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części. Ponadto szczegółowym badaniem objęto środki przyznane z rezerwy ogólnej w kwocie 500 tys. zł dla części 32 – Rolnictwo z przeznaczeniem dla Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, tj. 100% środków przyznanych z rezerwy ogólnej.

Doboru próby dokonano w sposób celowy, w tym ze względu na największe kwoty przyznanych środków z rezerw celowych.

Po prawidłowym dokonaniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, dysponent części wykorzystał środki rezerw celowych i rezerwy ogólnej zgodnie z przeznaczeniem.

W części 32 – Rolnictwo, środki w kwocie:

- 369 339,2 tys. zł (poz. 35 rezerw celowych) zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 15 października 2019 r. na sfinansowanie dopłat do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz wykorzystane stosownie do umów zawartych na 2019 r. z zakładami ubezpieczeń na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁴. Środki te wykorzystano w wysokości 298 938,5 tys. zł, tj. w 80,9%, z uwagi na niższą od planowanej liczbę zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz mniejszą powierzchnię ubezpieczonych upraw rolnych w stosunku do zaplanowanej;
- 20 tys. zł (poz. 59 rezerw celowych) zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 25 października 2019 r. na realizację zadania pn.: "Rekonstrukcja szaty roślinnej w otoczeniu dworu w zespole dworsko-parkowym w Potoczku – etap III", przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Potoczku. Środki te wykorzystano w wysokości 20 tys. zł, tj. w 100%;
- 500 tys. zł zostały przyznane z części 81 Rezerwa ogólna na podstawie decyzji Ministra Finansów z 20 grudnia 2019 r. dla Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi oraz wykorzystano je w kwocie 398 tys. zł (tj. 79,6% przyznanych środków). Niepełne wydatkowanie wynikało z oszczędności uzyskanych w związku z przeprowadzaniem procedury zamówień publicznych, jak też z niezrealizowaniem niektórych zadań i zakupów.

W części 33 – Rozwój wsi, środki w kwocie:

- 180 000 tys. zł (poz. 8 rezerw celowych) zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 4 października 2019 r. na sfinansowanie pomocy udzielanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2019 r., określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁵. Pomoc ta przeznaczona była w szczególności dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym, szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, powstałe na powierzchni uprawy objęły co najmniej 30% danej uprawy. Dotyczyło to sfinansowania powyższych skutków na podstawie ww. przepisów prawa, a także na podstawie uchwały nr 86/2019 Rady Ministrów z dnia 6 września 2019 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi. Środki wykorzystano w kwocie 180 000 tys. zł, tj. w 100%;
- 50 000 tys. zł (poz. 70 rezerw celowych) zostały przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 4 października 2019 r. na sfinansowanie pomocy udzielanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na cele wskazane w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. Środki wykorzystano w kwocie 50 000 tys. zł, tj. w 100%.

W części 35 – Rynki rolne, środki w łącznej kwocie 652,7 tys. zł zostały przyznane na podstawie dwóch decyzji Ministra Finansów z dnia: 2 września i 7 października 2019 r. na sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi od wynagrodzeń dla pracowników Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Środki wykorzystano w kwocie 651,8 tys. zł, tj. w 99,9%.

U dysponenta budżetu państwa III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem w zakresie rezerw celowych objęto trzy decyzje Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa w 2019 r. z dnia 17 czerwca oraz 14 i 15 października 2019 r.

W części 32 – Rolnictwo zbadano przyznane rezerwy celowe (z poz. 8) w wysokości 728 tys. zł, tj. 70,2% łącznej kwoty zwiększeń z rezerw celowych w tej części (1037,2 tys. zł) dla dysponenta III stopnia w MRiRW. Doboru próby dokonano w sposób celowy ze względu na największe kwoty środków przyznanych z rezerw. W części 33 – Rozwój wsi skontrolowano przyznane rezerwy celowe (z poz. 20) w wysokości 2,1 tys. zł, tj. 100% łącznej kwoty zwiększeń w tej części dla dysponenta III stopnia w MRiRW, a w części 35 – Rynki rolne w wysokości 22 tys. zł (z poz. 21 rezerw celowych), tj. 95,3% łącznej kwoty zwiększeń w tej części (23,1 tys. zł) dla dysponenta III stopnia w MRiRW.

¹⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 477.

¹⁵ Dz. U. poz. 187, ze zm.

Zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb dysponenta III stopnia w MRiRW. Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie finansowym wydatków, dysponent ten wykorzystał środki zgodnie z przeznaczeniem.

W części 32 – Rolnictwo, środki w kwocie 728 tys. zł z przeznaczeniem na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (dalej UE) zostały wykorzystane w 100% na czasowy wzrost funduszu wynagrodzeń wraz z pochodnymi od wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację bieżących zadań dotyczących Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 oraz zaangażowanych w pracę nad nowym okresem programowania na lata 2021–2027.

W części 33 – Rozwój wsi, środki w kwocie 2,1 tys. zł zostały wykorzystane w całości i przeznaczone na sfinansowanie w 2019 r. dodatków służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla dwóch urzędników służby cywilnej mianowanych w grudniu 2019 r., zatrudnionych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W części 35 – Rynki rolne środki w kwocie 22 tys. zł zostały wykorzystane w całości i przeznaczone na wypłatę świadczenia dla osoby odwołanej w lipcu 2019 r. z kierowniczego stanowiska państwowego.

W związku z nadmiarem środków posiadanych przez jednostki realizujące wydatki budżetowe (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2019 r. i uzyskania oszczędności), Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął w 2019 r. 22 decyzje o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych na kwotę ogółem 40 579,4 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo na kwotę 22 143,9 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi na kwotę 18 122,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne na kwotę 313,3 tys. zł.

Prawidłowość blokowania planowanych wydatków skontrolowano na podstawie trzech decyzji o najwyższych kwotach.

W części 32 – Rolnictwo największa kwota (14 360 tys. zł) blokowanych planowanych wydatków (decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 30 grudnia 2019 r.) dotyczyła środków przeznaczonych na dopłaty do składek z tytułu umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zawartych z producentami rolnymi w 2019 r. przez zakłady ubezpieczeń. Blokowanie planowanych wydatków nastąpiło w związku z niewykorzystaniem środków przeznaczonych na dotacje na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2019 r.

W części 33 – Rozwój wsi największa kwota (17 949 tys. zł) blokowanych planowanych wydatków (decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 grudnia 2019 r.) dotyczyła niewykorzystanych środków przez ARiMR w ramach dotacji podmiotowej.

W części 35 – Rynki rolne największa kwota (190 tys. zł) blokowanych planowanych wydatków (decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 grudnia 2019 r.) dotyczyła niewykorzystanych środków przez GIJHARS na zadanie inwestycyjne pn. „Wykonanie prac dostosowawczych w budynku Laboratorium Specjalistycznego GIJHARS w Kielcach do wymagań przepisów p.poż”.

Blokowanie planowanych wydatków przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi było zgodne z przepisami ufp i nastąpiło niezwłocznie po otrzymaniu wniosków od jednostek podległych i nadzorowanych.

W 2019 r. Minister Finansów, na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 w związku z art. 177 ust. 3 pkt 1 ufp, w dniu 29 marca 2019 r. podjął decyzję o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych (decyzja ta ulegała sześciokrotnym zmianom w 2019 r.) na kwotę ogółem 237 672 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo na kwotę 224 672 tys. zł oraz w części 33 – Rozwój wsi na kwotę 13 000 tys. zł.

W 2019 r. dokonywane były zmiany w planie wydatków majątkowych stosownie do art. 171 ust. 3 i 4 ufp. Powyższe zmiany wynikały z uzasadnionych wniosków jednostek podległych i nadzorowanych.

W 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi 42 razy wystąpił z wnioskami do Ministra Finansów o wyrażenie zgody na zmniejszenie lub zwiększenie wydatków majątkowych, których kwota jednorazowo przewyższała 100 tys. zł lub wydatków na inwestycje budowlane w ramach budżetu państwa na łączną kwotę 21 775,7 tys. zł oraz sześć razy występował w powyższych sprawach

w ramach budżetu środków europejskich na łączną kwotę 7174,1 tys. zł. Minister Finansów każdorazowo wyrażał zgodę na przeniesienie planowanych wydatków, a Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonywał odpowiednich zmian w planie wydatków.

Wydatki w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w wysokości 1 179 852,5 tys. zł, co stanowiło 98,9% planu wydatków po zmianach. W porównaniu do 2018 r.¹⁶ zrealizowane wydatki były niższe o 28 151,9 tys. zł, tj. o 2,3%.

W tej części budżetowej zrealizowane zostały wydatki w szczególności na: dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, działalność badawczo-rozwojową, postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej i w produkcji roślinnej, działalność agencji wykonawczej – Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, a także na działalność statutową państwowych jednostek budżetowych, w tym dysponenta III stopnia MRiRW, Głównego Inspektoratu Weterynarii, granicznych inspektoratów weterynarii, GIORiN, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, 53 zawodowych szkół rolniczych, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- dotacje – 684 662,8 tys. zł (58% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 450 933,8 tys. zł (38,2%),
- wydatki majątkowe – 37 427,4 tys. zł (3,2%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 6828,5 tys. zł (0,6%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

Zrealizowane dotacje w wysokości 684 662,8 tys. zł, tj. 99,6,7% kwoty planu wydatków po zmianach (687 600,3 tys. zł) były niższe o 8,6% od kwoty wydatków z tej grupy w 2018 r. (748 801,4 tys. zł). Wydatki w ramach tej grupy ekonomicznej nie obejmują dotacji na wydatki majątkowe.

Dotacje podmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały wykorzystane w wysokości 17 071 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (17 173 tys. zł), z tego wydatkowano na rzecz:

- Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych kwotę 10 329 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach,
- Centralnej Biblioteki Rolniczej im. M. Oczapowskiego kwotę 3477 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach,
- Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi kwotę 1214 tys. zł, tj. 92,2% kwoty planu wydatków po zmianach (1316 tys. zł),
- pięciu muzeów kwotę 2051 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach, z tego dla:
 - Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie – 1634 tys. zł,
 - Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu – 200 tys. zł,
 - Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie – 85 tys. zł,
 - Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej – 97 tys. zł,
 - Muzeum w Łowiczu – 35 tys. zł.

Dotacje przedmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 68 144,2 tys. zł, tj. 99,7% kwoty planu wydatków po zmianach (68 366,2 tys. zł), z tego wydatkowano:

- 51 288,8 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, tj. 99,9% kwoty planu wydatków po zmianach (51 318 tys. zł);
- 10 908,5 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej, tj. 98,3% kwoty planu wydatków po zmianach (11 099 tys. zł);
- 3609 tys. zł na realizację badań z zakresu rolnictwa ekologicznego dla organizacji badawczych, tj. 99,9% kwoty planu wydatków po zmianach (3611,1 tys. zł);
- 2337,9 tys. zł na ochronę roślin, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (2338 tys. zł).

Dotacje przedmiotowe wypłacane były na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa¹⁷.

¹⁶ Kwoty zrealizowanych w 2018 r. wydatków w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne, prezentowane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym, uwzględniają planowane wydatki budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasły z upływem roku budżetowego.

¹⁷ Dz. U. poz. 1170, ze zm.

Dotacje celowe zostały zrealizowane w kwocie 599 447,6 tys. zł, tj. 99,6% kwoty planu wydatków po zmianach (602 061,2 tys. zł), w tym:

- 459 615,5 tys. zł, tj. 99,7% kwoty planu wydatków po zmianach (461 166,2 tys. zł), na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich realizowanych na podstawie sześciu umów zawartych pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a zakładami ubezpieczeń;
- 58 988,6 tys. zł, tj. 98,3% kwoty planu wydatków po zmianach (59 685 tys. zł), na wydatki bieżące dziesięciu programów wieloletnich realizowanych przez jednostki naukowo-badawcze na podstawie uchwał Rady Ministrów, tj.:
 - „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego” – przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy (dalej PIB) w Puławach,
 - „Ochrona i zarządzanie krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania” – przez Instytut Zootechniki – PIB w Krakowie,
 - „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska” – przez Instytut Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu,
 - „Rolnictwo Polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje” – przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie,
 - „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju” – przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu wraz z innymi jednostkami,
 - „Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016–2020” – przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach,
 - „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” – przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB w Radzikowie wspólnie z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach,
 - „Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego” – przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach,
 - „Odbudowa i zrównoważony rozwój produkcji oraz przetwórstwa naturalnych surowców włóknistych dla potrzeb rolnictwa i gospodarki” – przez Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu,
 - „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich” – przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach;
- 35 741,9 tys. zł, tj. 99,8% kwoty planu wydatków po zmianach (35 797 tys. zł), na bieżące wydatki w ramach realizacji zadania pn. „Zbieranie i wykorzystanie danych rachunkowych z gospodarstw rolnych na potrzeby FADN” (ang. Farm Accountancy Data Network) – system zbierania i wykorzystywania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych;
- 24 464 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach na wykonywanie zadań ustawowych przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych;
- 3972,7 tys. zł¹⁸, tj. 99,3% kwoty planu wydatków po zmianach (4000 tys. zł), na dofinansowanie kosztów organizacji rolniczych reprezentujących interesy rolników indywidualnych wobec Unii Europejskiej;
- 1500 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach, na realizację zadania pn. „System monitoringu suszy w Polsce”.

U dysponenta części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto udzielenie i rozliczenie dotacji na łączną kwotę 464 490,9 tys. zł, co stanowiło 67,7% zrealizowanych dotacji przez dysponenta tej części w 2019 r. (686 307,2 tys. zł), z tego:

- 459 615,5 tys. zł na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Dotacja została przekazana zakładom ubezpieczeń na podstawie sześciu umów zawartych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, stosownie do art. 150 ufp. W ustawie budżetowej na 2019 r., na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich została zaplanowana łączna kwota 650 717 tys. zł, w tym kwota 100 717 tys. zł w ramach części 32 – Rolnictwo, której dysponentem był minister właściwy do spraw rolnictwa oraz 550 000 tys. zł w ramach rezerw celowych (część 83, poz. 35 – Ubezpieczenie upraw rolnych i zwierząt gospodarskich).

¹⁸ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do dnia 3 kwietnia 2020 r. dotacja ta nie została rozliczona pod względem finansowym i rzeczowym przez MRiRW.

W umowach zostały określone limity dopłat do wykorzystania przez poszczególne zakłady ubezpieczeń na łączną kwotę 632 200 tys. zł. W umowach zawarto również postanowienia dotyczące m.in. sposobu oraz terminów przekazania i rozliczenia dotacji, a także warunki zwrotu dotacji na dopłaty w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości. Środki przekazywano zakładom ubezpieczeń po przedłożeniu przez nie wniosków o dotację, które były sporządzone na podstawie danych wynikających z umów ubezpieczenia zawartych z producentami rolnymi;

- 4875,4 tys. zł na realizację przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach dwóch programów wieloletnich.

Doboru próby dotacji celowych do kontroli dokonano w sposób celowy ze względu na największe kwoty wypłaconych dotacji w części 32 – Rolnictwo oraz objęcie Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach kontrolą wykorzystania dotacji w 2019 r.

W badanej próbie dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartymi umowami oraz z zasadami określonymi w ufp, a także z innymi obowiązującymi przepisami prawa. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Wykorzystanie w 2019 r. dotacji celowych przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach zostało ocenione pozytywnie w trakcie kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. przeprowadzonej w tej jednostce.

Wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych (dysponentów środków) w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w wysokości 450 933,8 tys. zł, tj. 98,8% kwoty planu wydatków po zmianach (456 226,5 tys. zł) i były wyższe o 6,6% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (423 187,3 tys. zł). W kwocie tych wydatków 69,8% (314 872,6 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w państwowych jednostkach budżetowych finansowanych w ramach części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 264 778,6 tys. zł, tj. 99,7% kwoty planu wydatków po zmianach (265 564,2 tys. zł) i były one wyższe o 10,5% od wydatków poniesionych w 2018 r. (239 715,4 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 5501 zł i było wyższe o 6,5% (o 334 zł) w porównaniu do 2018 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 4011 etatów i w porównaniu do 2018 r. było wyższe o 145 etatów. Stan zatrudnienia na koniec 2019 r. wyniósł 4146 etatów, a na koniec 2018 r. 3888 etatów.

Zmiana stanu zatrudnienia w 2019 r. w stosunku do 2018 r. dotyczyła głównie działów 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza. Związane to było z „przejęciem przez Ministra RiRW od jednostki samorządu terytorialnego nowej szkoły rolniczej oraz wejściem w życie reformy edukacyjnej, w wyniku której w roku szkolnym 2019/2020 do szkół trafili uczniowie skumulowanego rocznika, tj. po gimnazjach oraz po szkołach podstawowych, co związane było z koniecznością otwarcia dodatkowych oddziałów w szkołach oraz zatrudnieniem dodatkowych nauczycieli oraz pracowników administracji i obsługi”.

W części 32 – Rolnictwo na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi w 2019 r. uzyskano środki z rezerw celowych poz. 8, 10, 12, 20, 21, 26, 44, 80 w łącznej kwocie 18 313,5 tys. zł, z których wydatkowano 17 786,6 tys. zł (97,1%), tj.:

- 1) w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza z rezerw celowych poz. 8, 10, 26, 80 uzyskano środki w kwocie 15 074,2 tys. zł, z których wydatkowano 14 653,1 tys. zł (tj. 97,2%);
- 2) w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - z poz. 8 rezerw celowych uzyskano środki ogółem w kwocie 998,5 tys. zł, z tego kwotę 270,5 tys. zł przeznaczono dla sześciu zatrudnionych pracowników po 1 stycznia 2019 r., natomiast środki w kwocie 728 tys. zł zostały przeznaczone na zwiększenie funduszu wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi dla 236 (etatów) członków korpusu służby cywilnej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w celu skutecznej i terminowej realizacji bieżących zadań dotyczących PROW 2014–2020 oraz zadań dotyczących przygotowania okresu programowania na lata 2021–2027, zatrudnionych na dzień 1 lipca 2019 r. Z poz. 8 rezerw celowych wydatkowano 993,3 tys. zł (tj. 99,5% kwoty otrzymanej);
 - z poz. 20 rezerw celowych uzyskano środki w kwocie 21,3 tys. zł na sfinansowanie dodatków służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla sześciu mianowanych – z dniem

- 1 grudnia 2019 r. – urzędników służby cywilnej, zatrudnionych w: Głównym Inspektoracie Weterynarii (jeden urzędnik) oraz w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (pięciu urzędników); z poz. 20 rezerw celowych wydatkowano 21 tys. zł (tj. 98,6%);
- z poz. 21 rezerw celowych uzyskano środki w kwocie 17,4 tys. zł na sfinansowanie nagrody jubileuszowej dla Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi; z poz. 21 rezerw celowych wydatkowano 17,4 tys. zł (tj. 100%);
- 3) w Głównym Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa:
- z poz. 8 rezerw celowych uzyskano środki w wysokości 28,5 tys. zł dla pracowników tej jednostki, tj. 1600 zł brutto na etat miesięcznie. Dotyczyło to 15 osób, a wypłata nastąpiła w grudniu 2019 r. z tytułu zaangażowania pracowników GIORiN w realizację projektu VALITEST „Walidacja testów diagnostycznych w celu wsparcia zdrowia roślin” w ramach programu HORYZONT 2020; z poz. 8 rezerw celowych wydatkowano 28,1 tys. zł (tj. 98,6%);
 - z poz. 12 rezerw celowych uzyskano środki w łącznej kwocie 226 tys. zł na podwyżki dla pracowników jednostki. Podwyżki wyniosły 443,66 zł na etat miesięcznie brutto, dotyczyły 71 osób i sześciu miesięcy 2019 r.; z poz. 12 rezerw celowych wydatkowano 226 tys. zł (tj. 100%);
 - z poz. 44 rezerw celowych uzyskano środki w kwocie 507 tys. zł dla zatrudnionych pracowników po 1 stycznia 2019 r., a wydatkowano 505,6 tys. zł (tj. 99,7%). Zwiększenie wynagrodzeń dotyczyło ośmiu osób w 2019 r. i wyniosło 4427,08 zł na etat miesięcznie brutto;
- 4) w Głównym Inspektoracie Weterynarii z rezerw celowych poz. 12, 20, 21, uzyskano środki w kwocie 800,5 tys. zł, z których wydatkowano 797,5 tys. zł, (tj. 99,6%);
- 5) w granicznych inspektoratach weterynarii z rezerw celowych poz. 12 uzyskano środki w kwocie 640,1 tys. zł, z których wydatkowano 544,7 tys. zł, (tj. 85,1%).

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 32 – Rolnictwo wyniosły 112 316,4 tys. zł (tj. 97,9% planu wydatków po zmianach w kwocie 114 676,3 tys. zł). Wydatki te były wyższe od kwoty wydatków w 2018 r. (105 764,9 tys. zł) o 6,2%.

W ramach części 32 – Rolnictwo szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 10 125,8 tys. zł (tj. 9% wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w ramach tej części w wysokości 112 316,4 tys. zł). Badaniem objęto 65 dokumentów księgowych na łączną kwotę wydatków 10 125,8 tys. zł, z tego: w grupie wydatków bieżących¹⁹ – 53 dokumenty na kwotę 6984,3 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – 12 dokumentów na kwotę 3141,5 tys. zł.

Doboru próby do badania dokonano z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS²⁰), na podstawie wygenerowanych zapisów księgowych odpowiadających bieżącym i majątkowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia w MRiRW (6478,9 tys. zł) oraz doboru celowego z uwagi na największe kwoty zrealizowanych wydatków (3646,9 tys. zł).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób celowy i oszczędny, umożliwiający terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki niedochowania terminów płatności, skutkujących zapłaceniem odsetek.

W ramach powyższej próby wydatków w kwocie 10 125,8 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości pod względem wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²¹ (dalej ustawa pzp).

W wyniku szczegółowej analizy czterech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w 2019 r. w ramach części 32 – Rolnictwo, tj.:

¹⁹ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych w §§ 401-408 dotyczących wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, §§ 411-414 dotyczących składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, ubezpieczenia zdrowotne i wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, § 418 Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz pozostałe należności, § 420 Fundusz operacyjny, § 444 Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, a także wydatków poniżej 500 zł.

²⁰ MUS (ang. *Monetary Unit Sampling*) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843.

- dwóch zamówień na usługi społeczne dotyczące wykonywania ochrony fizycznej, monitoringu elektronicznego osób i mienia w budynku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (art. 138g ust. 1 pkt 1 i art. 138h ustawy pzp) oraz na organizację międzynarodowej konferencji na temat doradztwa rolniczego pt.: "Wyzwania dla doradztwa rolniczego po 2020" (art. 138h oraz art. 138o ustawy pzp), na łączną kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2019 r. w wysokości 977,8 tys. zł;
- postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki (art. 66 ust. 1 ustawy pzp) na usługi zapewnienia wsparcia technicznego i aktualizacji oprogramowań posiadanych przez zamawiającego, na kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2019 r. w wysokości 474,8 tys. zł;
- postępowania w trybie zapytania o cenę (art. 69 ustawy pzp) na dostawy artykułów spożywczych, soków owocowych i napojów dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2019 r. w wysokości 103,2 tys. zł

nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wydatki majątkowe w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 37 427,4 tys. zł, tj. w 89,7% kwoty planu wydatków po zmianach (41 725,1 tys. zł). Wydatki te były o 54,7% niższe od wydatków poniesionych w 2018 r. (29 993,6 tys. zł) z uwagi na niższe limity przyznane przez Ministra Finansów w ustawie budżetowej na rok 2019. W ramach wydatków majątkowych poniesionych w 2019 r. kwota 23 073 tys. zł, tj. 61,6% wydatków majątkowych ogółem, dotyczyła modernizacji i budowy nowych obiektów przez szkoły rolnicze.

W planie finansowym dysponenta III stopnia w MRiRW na 2019 r. w części 32 – Rolnictwo zaplanowano pierwotnie wydatki majątkowe w kwocie 4910 tys. zł na realizację sześciu zadań.

W trakcie roku budżetowego zrezygnowano z zadania o wartości 207 tys. zł oraz zmniejszono plan wydatków majątkowych dla trzech zadań na łączną kwotę 1737 tys. zł. Zwiększono plan wydatków majątkowych o 1041,5 tys. zł na realizację dwóch zadań. Ponadto wprowadzono do realizacji trzy zadania o wartości 1175,5 tys. zł.

Dysponent III stopnia w MRiRW zrealizował wydatki majątkowe w 2019 r. w kwocie 4767,9 tys. zł, co stanowiło 92% planu wydatków po zmianach (5183 tys. zł) i wyższej o 381,9% od wydatków majątkowych w 2018 r. (989,4 tys. zł). Niewykonanie wydatków w kwocie 415,2 tys. zł spowodowane było głównie niepełnym wykorzystaniem środków na przebudowę pomieszczeń piwnicznych i magazynowych w budynku MRiRW (305,7 tys. zł) ze względu na krótki termin realizacji w roku budżetowym (umowa podpisana 1 października 2019 r. z planowanym terminem zakończenia zadania w październiku 2021 r.). Ponad trzykrotny wzrost wydatków majątkowych w 2019 r. w stosunku do 2018 r. wynikał ze zwiększonego zapotrzebowania jednostki na wydatki majątkowe w 2019 r.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 32 – Rolnictwo zrealizowane zostały w wysokości 6828,5 tys. zł, tj. 98,2% kwoty planu wydatków po zmianach (6954,7 tys. zł) i były wyższe o 13,4% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (6022,1 tys. zł). W ramach tych wydatków finansowano m.in.: dodatki mieszkaniowe i wiejskie dla nauczycieli, wypłaty przeznaczone na pomoc zdrowotną dla nauczycieli, refundację kosztów zakupów dokonanych w ramach świadczeń wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, stypendia oraz inne formy pomocy dla uczniów (dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów), nagrody resortowe przyznawane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi za szczególne osiągnięcia w dziedzinie rolnictwa i rozwoju wsi.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego na 2019 r. przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie (dysponent II i III stopnia) oraz Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie (dysponent III stopnia) w ramach części 32 – Rolnictwo.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2019 r. wyniosły 23 324 tys. zł i były wyższe o 12,2% od zobowiązań na koniec 2018 r. (20 785,3 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2019 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia.

Na koniec 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W rocznym sprawozdaniu Rb-28 o wykonaniu planu wydatków budżetu państwa Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego (dalej ZSCKR) w Lututowie wykazał m.in. zobowiązania w § 4010

– Wynagrodzenia osobowe pracowników na łączną kwotę 116,6 tys. zł, pomimo że w budżecie 2019 r. ZSCKR posiadał środki na te wynagrodzenia.

Działania te nosiły znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²². W dniu 5 marca 2020 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych do właściwego Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych.

W 2019 r. w ramach części 32 – Rolnictwo zrealizowano wydatki budżetu, które w roku 2018 nie wygasły z upływem roku budżetowego²³ w następujących kwotach:

- 429,1 tys. zł, tj. 98,9% planu wydatków niewygasających w 2018 r. (434 tys. zł) na realizację zadania „Wybór reprezentatywnej grupy gospodarstw rolnych w ramach Polskiego FADN w celu wygenerowania szacunkowej informacji o stanie dochodów gospodarstw rolnych dla roku 2018”;
- 150 tys. zł, tj. 100% planu wydatków niewygasających w 2018 r. (150 tys. zł) na realizację zadania „Modernizacja pomieszczeń laboratoryjnych i biurowych Pracowni Wykrywania i Identyfikacji GMO w Centralnym Laboratorium w Toruniu”.

Wydatki w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w wysokości 4 846 531,1 tys. zł, co stanowiło 99,4% planu wydatków po zmianach. W porównaniu do 2018 r. zrealizowane wydatki były niższe o 1 768 675,4 tys. zł, tj. o 26,7% głównie z uwagi na niższe wydatki realizowane przez ARiMR na pomoc krajową dla producentów rolnych, związaną m.in. ze szkodami poniesionymi w związku z wystąpieniem suszy, deszczami nawalnymi, a także z chorobą afrykańskiego pomoru świń (dalej ASF) oraz z bioasekuracją. W dniu 13 listopada 2019 r. został wykorzystany krajowy limit skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie²⁴. Na ten cel w 2019 r. poniesiono wydatki niższe w porównaniu do 2018 r. o 1 617 568,1 tys. zł, tj. o 59%.

W tej części budżetowej zrealizowane zostały wydatki w szczególności na: funkcjonowanie ARiMR, współfinansowanie ze środków budżetu państwa II filara Wspólnej Polityki Rolnej, tj. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, finansowanie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR głównie dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym szkody w uprawach rolnych – spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, w rozumieniu przepisów ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – powstałe na powierzchni uprawy objęły co najmniej 30% danej uprawy, finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świny lub konie, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów, pomoc finansową na wyrównanie kwoty dochodu uzyskanej przez producenta świń ze sprzedaży świń utrzymywanych na obszarach objętych restrykcjami w związku ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń, udzielanie dotacji celowych dla 17 jednostek doradztwa rolniczego – 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego i Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, działalność statutową dysponenta III stopnia w MRiRW.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- dotacje – 4 723 924,5 tys. zł (97,5% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 15 010,5 tys. zł (0,3%),
- wydatki majątkowe – 107 569,1 tys. zł (2,2%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 27 tys. zł (0,0%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. dotacje, wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dotacje zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi stanowiły kwotę 4 723 924,5 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (4 750 735,3 tys. zł) i były niższe o 26,8% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (6 454 980,6 tys. zł).

Dotacje te przeznaczone były na wydatki bieżące (dotacja podmiotowa i dotacje celowe).

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 1440, ze zm.

²³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2346), dalej rozporządzenie z dnia 14 grudnia 2018 r.

²⁴ Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (M.P. poz. 1104).

Dotacja podmiotowa w części 33 – Rozwój wsi została wykorzystana w kwocie 1 089 096,5 tys. zł, tj. 98,9% kwoty planu wydatków po zmianach (1 110 832 tys. zł), przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Dotacje celowe w części 33 – Rozwój wsi zostały wykorzystane w kwocie 3 634 828 zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (3 649 903,3 tys. zł), z tego:

- 2 241 000,5 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (2 241 115 tys. zł), głównie na współfinansowanie II filara WPR, środki te w 2019 r. zostały przekazane ARiMR według zapotrzebowań zgłaszanych na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej²⁵;
- 1 122 445,2 tys. zł, tj. 99,4% planu wydatków po zmianach (1 129 485 tys. zł), na zadania w zakresie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR, tj. na:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów – 75 430,3 tys. zł,
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód – 34 591,6 tys. zł,
 - finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świny lub konie – 154 235,8 tys. zł,
 - finansowanie zalesiania gruntów rolnych – 45 183 tys. zł,
 - realizację udzielonych poręczeń i gwarancji – 28,6 tys. zł,
 - dopłaty do zużytego kwalifikowanego materiału siewnego – 39,4 tys. zł,
 - pomoc finansową z pozostałych tytułów – 812 314,5 tys. zł, tj.:
 - dla producenta świń, który w związku z obowiązującym zakazem utrzymywania w gospodarstwie świń lub ich wprowadzenia do gospodarstwa, wydanym w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń zaprzestał produkcji świń – 864,8 tys. zł,
 - refundację wydatków poniesionych przez producentów świń na dostosowanie gospodarstw do wymogów utrzymywania świń (bioasekuracja) – 11,9 tys. zł,
 - dla producentów świń na wyrównanie kwoty dochodu uzyskanej przez producenta świń ze sprzedaży świń utrzymywanych na obszarach objętych restrykcjami w związku ze zwalczaniem ASF – 69 785 tys. zł,
 - w formie nieoprocentowanej pożyczki dla producentów świń z terenów zagrożonych afrykańskim pomorem świń, na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych – 15 076,3 tys. zł,
 - w związku z niezapłaconymi należnościami za sprzedane świny lub tytoń w latach 2014–2017 – 12 264,8 tys. zł,
 - dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, powstałe na powierzchni uprawy objęty co najmniej 30% danej uprawy – 3746,3 tys. zł,
 - dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2017 r. huraganu, deszczu nawalnego lub gradu – 18,7 tys. zł,
 - dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, powstałe na powierzchni uprawy objęty co najmniej 30% danej uprawy – 710 546,7 tys. zł,
 - finansowanie zobowiązań z tytułu programów pomocowych realizowanych przez ARiMR w latach ubiegłych – 621,8 tys. zł;
- 188 603,7 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (188 637,7 tys. zł) dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego na wykonywanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego²⁶;
- 36 998,8 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (37 000 tys. zł) na pomoc techniczną realizowaną przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020;

²⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 719.

²⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 896, ze zm.

- 12 354,6 tys. zł, tj. 74% kwoty planu wydatków po zmianach (16 698,6 tys. zł) na realizację zadań przez Jednostkę Centralną Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie;
- 12 332,4 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (12 333 tys. zł) na wykonywanie zadań z zakresu doradztwa rolniczego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie;
- 10 510,8 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (10 600 tys. zł) na zadania realizowane przez KOWR, tj. na:
 - działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych,
 - wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą,
 - dopłaty do zużytego kwalifikowanego materiału siewnego;
- 7463 tys. zł, tj. 81,9% kwoty planu wydatków po zmianach (9108 tys. zł) na pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 realizowaną przez 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego;
- 3119 tys. zł, tj. 63,3% kwoty planu wydatków po zmianach (4926 tys. zł) w celu wsparcia procesu wdrażania działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” realizowanego przez KOWR.

U dysponenta części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia dotacji celowej w łącznej kwocie 1 122 445,2 tys. zł, przeznaczonej na pomoc krajową udzieloną przez ARiMR, co stanowiło 23,2% zrealizowanych dotacji w tej części (4 723 924,5 tys. zł).

Doboru próby wydatków do kontroli dokonano w sposób celowy ze względu na największe kwoty wypłaconej dotacji dla ARiMR w zakresie wsparcia krajowego.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartą umową oraz z zasadami określonymi w ufp oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Rozliczenie dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zatwierdził w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w wysokości 15 010,5 tys. zł, tj. 95,4% kwoty planu wydatków po zmianach (15 733,5 tys. zł) i były niższe o 27,4% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (20 686,8 tys. zł). W kwocie tych wydatków 87,9% (13 187,9 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe zostały zrealizowane w kwocie 11 170,5 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach) i dotyczyły dysponenta III stopnia MRiRW. Wydatki te były wyższe o 0,9% od wydatków 2018 r. (11 075,5 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 8865 zł i było niższe o 1,1% (o 96 zł) w porównaniu do 2018 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 105 etatów i w porównaniu do 2018 r. było wyższe o dwa etaty.

W części 33 – Rozwój wsi na wynagrodzenia osobowe w 2019 r. uzyskano środki z poz. 20 rezerw celowych w kwocie 2,1 tys. zł na sfinansowanie dodatków służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla dwóch mianowanych – z dniem 1 grudnia 2019 r. – urzędników służby cywilnej zatrudnionych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Z otrzymanych środków wydatkowano 2,1 tys. zł (tj. 100%).

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części wyniosły 15 002,5 tys. zł (tj. 94,7% planu wydatków po zmianach w wysokości 15 849,5 tys. zł). Wydatki te były niższe o 27,4% od kwoty wydatków w 2018 r. (20 671 tys. zł).

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków bieżących w kwocie 877,9 tys. zł (tj. 6% wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w tej części, tj. 15 002,5 tys. zł), odpowiadającą 48 zapisom księgowym, wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki naruszenia terminów płatności, skutkujących zaplaceniem odsetek.

W badaniu wylosowanej próby wydatków w kwocie 877,9 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach części 33 – Rozwój wsi przeprowadzonych w 2019 r., tj.:

- dwóch zamówień realizowanych z wyłączeniem ustawy pzp (art. 4 pkt 8 tej ustawy, tj. zamówień, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro) na wykonanie analizy powierzchni gruntów rolnych przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach oraz opracowanie projektu wytycznych do prac scaleniowych gruntów pod Centralny Port Komunikacyjny przez Stowarzyszenie Geodetów Polskich, na łączną kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2019 r. w wysokości 123,5 tys. zł;
- zamówienia na usługi społeczne dotyczące ochrony fizycznej oraz monitoring elektroniczny osób i mienia w budynku MRiRW (art. 138g ust. 1 pkt 1 ustawy pzp), na kwotę wydatków budżetu państwa poniesionych w 2019 r. w wysokości 125,9 tys. zł

nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Wydatki majątkowe w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w kwocie 107 569,1 tys. zł, tj. 98,8% kwoty planu wydatków po zmianach (108 925,3 tys. zł) i były niższe o 22,9% od kwoty wydatków poniesionych w 2018 r. (139 476,3 tys. zł). Prawie 82% zrealizowanych wydatków majątkowych w 2019 r., tj. 88 683 tys. zł, dotyczyło dotacji przekazanych dla ARiMR, w tym 67 253,1 tys. zł na budowę i rozbudowę systemów informatycznych tej agencji.

Zgodnie z założeniami kontroli, analizę wydatków majątkowych w tej części ograniczono do wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW. W planie finansowym tego dysponenta na 2019 r. w ramach wydatków majątkowych zaplanowano budowę awaryjnego ujęcia wody pitnej (130 tys. zł). Zadanie to nie zostało wykonane ze względu na niewyłonienie wykonawcy i unieważnienie dwóch postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 33 – Rozwój wsi dotyczyły dysponenta III stopnia MRiRW i zostały zrealizowane w wysokości 27 tys. zł, tj. 87% kwoty planu wydatków po zmianach (31 tys. zł) i były niższe o 57,1% od kwoty wydatków z tej grupy w 2018 r. (62,8 tys. zł). Wydatki te dotyczyły refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok, zakupu odzieży roboczej oraz fotela specjalistycznego w ramach świadczeń wynikających z przepisów bhp.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2019 r. wyniosły 998,6 tys. zł²⁷ i były wyższe o 12,9% od zobowiązań wykazanych na koniec 2018 r. (884,2 tys. zł). Dotyczyły przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2019 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2019 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwocie 7,9 tys. zł²⁸ (zapłata na skutek orzeczeń sądowych), które MRiRW uregulowało w I kwartale 2020 r.

W 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi realizowano wydatki budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasły z upływem roku budżetowego na podstawie rozporządzenia z 14 grudnia 2018 r. w kwocie:

- 1844,7 tys. zł, tj. 97,1% planu wydatków niewygasających w wysokości 1900 tys. zł, na wydatki majątkowe realizowane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w ramach zadania „Modernizacja i pierwsze wyposażenie nowej siedziby Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Gorzowie Wielkopolskim”;
- 1517 tys. zł, tj. 89,1% planu wydatków niewygasających w wysokości 1703 tys. zł, na dwa zadania związane z rozbudową i wsparciem technicznym oprogramowania, realizowane przez ARiMR;
- 152 576,8 tys. zł, tj. 91,9% planu wydatków niewygasających w wysokości 165 987 tys. zł, na pięć zadań realizowanych przez ARiMR, tj. na: dopłaty do zużytego kwalifikowanego materiału siewnego, pomoc finansową dla producenta rolnego, w którego gospodarstwie wystąpiła powódź lub susza w 2017 r. i w 2018 r., pomoc finansową w formie

²⁷ Według skorygowanego łącznego, rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków budżetowych w 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi, sporządzonego w dniu 29 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 3 kwietnia 2020 r., zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2019 r. wyniosły 1008,3 tys. zł.

²⁸ Według skorygowanego łącznego, rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków budżetowych w 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi, sporządzonego w dniu 29 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 3 kwietnia 2020 r., na koniec 2019 r. w części 33 – Rozwój wsi nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

nieoprocentowanej pożyczki dla producentów z terenów zagrożonych afrykańskim pomorem świń, refundację wydatków poniesionych przez producentów świń na bioasekurację. Niepełne wykonanie wydatków wynikało głównie z braku indywidualnego limitu pomocy *de minimis* w rolnictwie na poziomie danego beneficjenta;

- 5114 tys. zł, tj. 100% planu wydatków niewygasających w wysokości 5114 tys. zł, na wydatki majątkowe realizowane przez ARiMR.

Wydatki niewygasające w 2018 r. zostały ujęte również w ustawie z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018²⁹.

W celu wydatkowania tych środków, w dniu 9 stycznia 2019 r. została zawarta umowa pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na przekazanie środków w wysokości 715 500 tys. zł na realizację zadania „Pomoc dla gospodarstw rolnych, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem w roku 2018 suszy lub powodzi”. Agencji zostały przekazane środki w pełnej wysokości, z których wykorzystano kwotę 657 007,2 tys. zł, tj. 91,8% ustalonego planu w tym zakresie. W dniu 11 kwietnia 2019 r. ARiMR dokonała zwrotu niewykorzystanych środków w wysokości 58 492,8 tys. zł. Niewydatkowanie całej kwoty przyznanych środków było efektem pomniejszenia pomocy dla beneficjentów z uwagi m.in. na brak ubezpieczenia co najmniej 50% upraw z wyłączeniem łąk i pastwisk, przekroczenie maksymalnej intensywności pomocy, a także brak indywidualnego limitu pomocy *de minimis* w rolnictwie na poziomie danego beneficjenta.

Agencja w dniu 11 kwietnia 2019 r. przedłożyła „Rozliczenie roczne w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.”, dotyczące realizacji zadań określonych w ww. umowie, które Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zatwierdził w dniu 24 kwietnia 2019 r.

Wydatki w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w kwocie 38 920,4 tys. zł, co stanowiło 98,5% planu wydatków po zmianach. W porównaniu do 2018 r. zrealizowane wydatki były niższe o 1556,4 tys. zł, tj. o 3,8%.

W tej części budżetowej zrealizowane zostały wydatki na funkcjonowanie państwowych jednostek budżetowych, tj. Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i dysponenta III stopnia w MRiRW.

Zrealizowane wydatki według podziału na grupy ekonomiczne stanowiły:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 34 950,9 tys. zł (89,8% zrealizowanych wydatków w tej części),
- wydatki majątkowe – 3838,4 tys. zł (9,9%),
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 131,1 tys. zł (0,3%).

Wydatki w ramach grup ekonomicznych, tj. wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

Dysponent części 35 – Rynki rolne nie udzielał dotacji w 2019 r.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zostały zrealizowane w kwocie 34 950,9 tys. zł, tj. 98,4% kwoty planu wydatków po zmianach (35 511,6 tys. zł) i były wyższe o 6,2% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (32 920,4 tys. zł). W kwocie tych wydatków 65,9% (23 022,3 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe w państwowych jednostkach budżetowych finansowanych w ramach części 35 – Rynki rolne, zostały zrealizowane w kwocie 19 372,5 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach wynoszącego 19 373,7 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 9,8% od wydatków poniesionych w 2018 r. (17 640 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego w tej części wyniosło 6589 zł i było wyższe o 7,1% (o 438 zł) w porównaniu do 2018 r. Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wyniosło 245 etatów i w porównaniu do 2018 r. było wyższe o sześć etatów.

W części 35 – Rynki rolne na wynagrodzenia osobowe w 2019 r. uzyskano środki z poz. 12, 20 i 21 rezerw celowych w łącznej kwocie 675,8 tys. zł, z których wydatkowano 674,9 tys. zł (99,9%), tj.:

- 1) w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - otrzymane środki z rezerw celowych (poz. 21) w kwocie 22 tys. zł przeznaczono na sfinansowanie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wraz

²⁹ Dz. U. poz. 2383.

- z pochodnymi, dla odwołanego Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi; z ww. środków wydatkowano 22 tys. zł (tj. 100%);
- otrzymane środki z rezerw celowych (poz. 20) w kwocie 1,1 tys. zł przeznaczono na sfinansowanie dodatku służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla jednego mianowanego – z dniem 1 grudnia 2019 r. – urzędnika służby cywilnej zatrudnionego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi; z ww. środków wydatkowano 1,1 tys. zł (tj. 100%);
- 2) w Głównym Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych środki z rezerw celowych (poz. 12) zostały przeznaczone na wynagrodzenia osobowe w łącznej kwocie 652,7 tys. zł dla pracowników zatrudnionych po 1 stycznia 2019 r. oraz na podwyżki dla pracowników już zatrudnionych. W ramach przekazanych środków w kwocie 543,9 tys. zł podwyżki wyniosły 500 zł na etat miesięcznie brutto i dotyczyły pięciu miesięcy 2019 r., a w ramach środków w kwocie 108,8 tys. zł podwyżki dotyczyły jednego miesiąca. Łącznie z poz. 12 rezerw celowych wydatkowano 651,8 tys. zł (tj. 99,9%).

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części zrealizowano w kwocie 10 312,5 tys. zł (tj. 97,6% planu wydatków po zmianach wynoszącego 10 568,8 tys. zł). Wydatki te były niższe o 0,2% od kwoty wydatków w 2018 r. (10 332,7 tys. zł).

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków bieżących budżetu państwa w kwocie 2326,1 tys. zł (tj. 23% wydatków dysponenta III stopnia, zrealizowanych w tej części w wysokości 10 312,5 tys. zł), odpowiadającą 29 zapisom księgowym wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej. Dysponent III stopnia w MRiRW nie dokonywał wydatków majątkowych w ramach tej części.

Stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki niedochowania terminów płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

W badaniu powyższej próby wydatków w kwocie 2326,1 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości

W ramach części 35 – Rynki rolne z przeprowadzonych w 2019 r. postępowań o udzielenie zamówienia publicznego szczegółowo przeanalizowano jedno postępowanie przeprowadzone w trybie zamówienia z wolnej ręki (art. 66 ustawy pzp) na organizację pikniku „Poznaj Dobrą Żywność”, na kwotę wydatków budżetu państwa w 2019 r. w części 35 – Rynki rolne w wysokości 350 tys. zł. Nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Wydatki majątkowe w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w kwocie 3838,4 tys. zł, tj. 99,6% kwoty planu wydatków po zmianach (3855 tys. zł) i były niższe o 48,7% od kwoty wydatków w 2018 r. (7483,2 tys. zł).

Wydatki majątkowe w tej części zostały poniesione przez GIJHARS – państwową jednostkę budżetową, dysponenta III stopnia i przeznaczone na realizację planowanych 41 zadań.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w wysokości 131,1 tys. zł, tj. 97,4% kwoty planu wydatków po zmianach (134,6 tys. zł) i były wyższe o 79,1% od kwoty wydatków w tej grupie w 2018 r. (73,2 tys. zł), a dotyczyły m.in. refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok w ramach świadczeń wynikających z przepisów bhp, zakupu odzieży ochronnej i środków ochrony indywidualnej.

Zobowiązania w części 35 – Rynki rolne na koniec 2019 r. wyniosły 1618,9 tys. zł i były wyższe o 12,5% od zobowiązań na koniec 2018 r. (1439,2 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2019 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W 2019 r. w części 35 – Rynki rolne były zaplanowane wydatki budżetu państwa w kwocie 700 tys. zł, które w roku 2018 nie wygasły z upływem roku budżetowego, na podstawie rozporządzenia z 14 grudnia 2018 r., przeznaczone na realizację zadania „Zakup odczynników chemicznych na potrzeby wykonywania badań artykułów rolno-spożywczych”. Wydatki te zostały zrealizowane przez GIJHARS w kwocie 565,1 tys. zł, tj. w 80,7% planu wydatków niewygasających w 2018 r.

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 6.4. do Informacji. Szczegółowe dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne przedstawiono w załączniku nr 6.5. do Informacji.

Nadzór i kontrola

W 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi oraz części 35 – Rynki rolne, według zasad określonych w art. 175 ufp. Zgodnie z Informacją o kontrolach przeprowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w I i II półroczu 2019 r. sporządzoną przez Biuro Kontroli, w 2019 r. pracownicy MRiRW przeprowadzili 35 kontroli w jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz w komórkach organizacyjnych MRiRW w zakresie prawidłowości wykonywanych zadań i wykorzystania środków budżetowych. W wyniku tych kontroli w 33 przypadkach kierownikom jednostek kontrolowanych wydano zalecenia pokontrolne.

W 2019 r. Zespół Audytu Wewnętrznego w Biurze Dyrektora Generalnego w MRiRW zrealizował cztery zadania zapewniające (audyty) w zakresie nadzoru nad realizacją programu wieloletniego, realizacji operacji w ramach Planu operacyjnego jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej na lata 2016–2017, optymalizacji kosztów podróży służbowych krajowych i zagranicznych, zarządzania ryzykiem w departamentach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ponadto rozpoczęto dwa zadania zapewniające, przeprowadzono pięć czynności sprawdzających oraz dwie czynności doradcze. W wyniku zakończonych w 2019 r. zadań zapewniających wydano stosowne zalecenia.

Dysponent części dokonywał oceny stopnia realizacji zadań finansowanych środkami z dotacji z budżetu państwa, przede wszystkim pod względem zapewnienia prawidłowości realizacji dotowanych zadań z przepisami prawa oraz prawidłowości kalkulacji kosztów zawartych we wnioskach o dotacje, a także poprzez weryfikację sprawozdań merytorycznych oraz rozliczeń finansowych. W ramach sprawowanego nadzoru nad wykorzystaniem dotacji organizowane były również spotkania z pracownikami jednostek realizujących wydatki w ramach dotacji.

Dyrektor Biura Administracyjno-Budżetowego w MRiRW, któremu powierzono wykonywanie zadań dysponenta III stopnia w MRiRW prowadził codzienny monitoring w zakresie realizacji wydatków budżetowych, a wyniki analiz przedkładał w miesięcznych informacjach Dyrektorowi Generalnemu w MRiRW. Dochody budżetowe monitorowane były podczas generowania i kompletowania wyciągów bankowych.

W zakresie wykonania budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich sporządzane były i akceptowane przez kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I kwartał 2019 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za III kwartał 2019 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- informacja z realizacji planu wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym za I półrocze 2019 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne.

W związku z kontrolą realizacji planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r., stwierdzono, że nie wszystkie standardy kontroli zarządczej były przestrzegane w KOWR, a tym samym nie zapewniono funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji, a ponadto stwierdzono zaciąganie zobowiązań niemających pokrycia w planie finansowym Zasobu WRSP, niecelowe działania polegające na wyrażeniu zgody na sprzedaż produktów stanowiących zastaw rejestrowy KOWR poniżej wartości ustalonej w umowie zastawu o 3592,2 tys. zł oraz błędne sporządzanie sprawozdań Zasobu WRSP.

W części opisowej sprawozdania Rb-40 o wykonaniu planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r. podano m.in., że wykonanie wydatków Zasobu WRSP obejmowało również zapłatę w sierpniu 2019 r. zobowiązania wobec Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 80 000 tys. zł i wobec Banku Ochrony Środowiska w kwocie 20 000 tys. zł z tytułu przyznanych gwarancji spłaty kredytu bankowego, udzielonego na skup i przetwórstwo jabłek przemysłowych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi³⁰ wyraził pisemną zgodę na udzielenie powyższych gwarancji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi akceptował również propozycje zmian planu finansowego

³⁰ Pisma p.o. Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia: 12 października 2018 r., 4 marca i 9 maja 2019 r.

Zasobu WRSP na 2019 r., w których ustalono plan limitów poręczeń i gwarancji oraz plan wydatków na realizację tych gwarancji³¹.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi powinny dotyczyć zwiększenia nadzoru nad działalnością KOWR w tym obszarze.

Dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego

W ustawie budżetowej na rok 2019 na realizację mechanizmu dopłat z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przeznaczono kwotę 90 000 tys. zł. Stawki dopłat były obliczane na podstawie informacji przekazywanej przez ARiMR o całkowitej powierzchni upraw dla poszczególnych grup roślin objętych dopłatami. W 2019 r. złożono 69 942 wnioski o przyznanie dopłat, a ich przyjmowanie ARiMR zakończyła w I połowie lipca 2019 r. W związku z koniecznością zestawienia danych z biur powiatowych, ARiMR przekazała do MRiRW informację o całkowitej powierzchni upraw (zadeklarowanej we wnioskach) dla poszczególnych grup roślin objętych dopłatami – do końca sierpnia 2019 r. Na podstawie tych danych oraz środków finansowych określonych w ustawie budżetowej na rok 2019, w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 22 sierpnia 2019 r. opracowano projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany za 2019 r. Projekt ten został przekazany w dniu 11 września 2019 r. do Sekretarza Rady Ministrów wraz z wnioskiem o zastosowanie wobec przedmiotowego aktu prawnego odrębnego trybu postępowania z uwagi na termin³² jego wydania określony przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych³³.

Dopłaty do materiału siewnego mają charakter pomocy de minimis w rolnictwie i są udzielane zgodnie z przepisami o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. W dniu 13 listopada 2019 r. wykorzystany został krajowy limit pomocy de minimis w rolnictwie, co uniemożliwiło udzielanie wsparcia do końca 2019 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 marca 2020 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany za rok 2019 zostało opublikowane w dniu 20 marca 2020 r.³⁴

Krajowa Grupa Spożywcza

W 2018 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołał zespół ds. opracowania koncepcji utworzenia Krajowej Grupy Spożywczej (dalej KGS). Podstawowym zadaniem tego Zespołu było opracowanie dla Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi koncepcji utworzenia KGS. Koncepcja ta została opracowana w 2019 r. przed zakończeniem prac Zespołu i sformalizowana w postaci dokumentu pn. „Biznes plan Krajowej Grupy Spożywczej”. Efektem przeprowadzonych działań Zespołu i jednocześnie podstawowym wnioskiem płynącym z przyjętej koncepcji było wskazanie Krajowej Spółki Cukrowej S.A. jako podmiotu, na bazie którego budowana może być KGS. Jako uzasadnienie podano to, że Spółka jest największym państwowym podmiotem, od wielu lat działającym w przetwórstwie rolno-spożywczym, który ma największe aktywa i potencjał do szerokiego oddziaływania na ten sektor. W ramach Grupy Kapitałowej Krajowej Spółki Cukrowej S.A., niezależnie od podstawowego przedmiotu działalności jakim jest przetwórstwo buraków cukrowych i produkcja cukru, prowadzona jest działalność na pięciu różnych rynkach w zakresie kontraktacji, skupu, przetwórstwa i obrotu zbożami, przetwórstwa warzyw i owoców, produkcji skrobi ziemniaczanej oraz produkcji słodczy. Niezależnie od Krajowej Spółki Cukrowej S.A. – zgodnie z ww. koncepcją – podmiotami biorącymi udział w tworzeniu KGS mogą być również inne spółki z udziałem Skarbu Państwa prowadzące działalność w sektorze rolno-spożywczym. W ramach działań Zespołu, skupiających się przede wszystkim na opracowaniu koncepcji utworzenia KGS, istotną rolę pełnił Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który miał przedstawicieli w ramach Zespołu. Z uwagi na opracowanie koncepcji utworzenia KGS, zgodnie z zarządzeniem Nr 81 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 grudnia 2019 r. powyższy Zespół został zniesiony. W latach 2018–2019 nie poniesiono w MRiRW wydatków z tytułu funkcjonowania Zespołu.

W dniu 7 grudnia 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż

³¹ Pisma Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 lutego i 23 lipca 2019 r.

³² Zgodnie z art. 40c ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, corocznie do 30 września stawki dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym, gatunki roślin uprawnych objętych dopłatą oraz środki finansowe przeznaczone na te dopłaty.

³³ Dz. U. z 2018 r. poz. 945, ze zm.

³⁴ Dz. U. poz. 489.

Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, zgodnie z którym wykonywanie prawa z akcji i udziałów m.in. Krajowej Spółki Cukrowej S.A. oraz innych spółek Skarbu Państwa z sektora rolno-spożywczego (spółki prowadzące giełdy rolno-spożywcze) powierzono Ministrowi Aktywów Państwowych.

Dopłaty do paliwa rolniczego

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2019 r.³⁵, stawka zwrotu tego podatku w 2019 r. została ustalona w wysokości 1 zł na 1 litr oleju. Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej³⁶, limit zwrotu podatku ustala się jako kwotę stanowiącą iloczyn ilości oleju napędowego zakupionego przez producenta rolnego, wynikającej z faktur VAT i stawki zwrotu podatku na 1 litr oleju napędowego, obowiązującej w dniu złożenia wniosku o zwrot podatku, w ramach rocznego limitu.

W 2019 r. wojewodowie złożyli zapotrzebowania na dotację celową przeznaczoną na zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na łączną kwotę 1 120 418,2 tys. zł. Na podstawie tych zapotrzebowań Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował w 2019 r. do Ministra Rozwoju i Finansów 258 wniosków o przekazanie dotacji wojewodom. Środki na realizację wniosków pochodziły z części 83 – Rezerwy celowe poz. 7 – Dopłaty do paliwa rolniczego w zaplanowanej kwocie 1 180 000 tys. zł.

Na podstawie przekazanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez wojewodów, rocznych zbiorczych rozliczeń dotacji celowej z realizacji wypłat producentom rolnym zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego, wykorzystywanego do produkcji rolnej oraz rocznych zbiorczych sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji wypłat producentom rolnym zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej za 2019 r. stwierdzono, że:

- łączne koszty poniesione przez gminy na postępowanie w sprawie zwrotu producentom rolnym podatku akcyzowego oraz na jego wypłatę wyniosły – 1 119 620,5 tys. zł, w tym na zwrot podatku 1 097 687,8 tys. zł;
- producenci rolni złożyli 1162,2 tys. wniosków o zwrot podatku akcyzowego na łączną powierzchnię użytków rolnych 11 696,3 tys. ha, co stanowiło 60% łącznej powierzchni użytków rolnych w gminach;
- łączna ilość oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, wynikająca z faktur VAT lub kopii tych faktur dołączonych przez producentów rolnych do wyżej wymienionych wniosków wyniosła 1 097 685,8 tys. litrów.

4.2.2. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

Wydatki budżetu środków europejskich zaplanowano w ustawie budżetowej na rok 2019 w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w łącznej kwocie 10 074 797 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo w kwocie 51 355 tys. zł oraz w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 10 023 442 tys. zł. W części 35 – Rynki rolne wydatków ze środków europejskich nie planowano i nie realizowano.

Wydatki te zostały zwiększone w 2019 r. ze środków pochodzących z rezerw celowych o kwotę 9 711 435 tys. zł dla części 33 – Rozwój wsi. Nie złożono wniosków o uruchomienie rezerw celowych w zakresie środków europejskich dla części 32 – Rolnictwo.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi wykorzystano 9 710 866,8 tys. zł, tj. 100% przyznanych środków. Środki z rezerw celowych zostały przeznaczone na zadania ARiMR realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, tj. na finansowanie wydatków I filara WPR, w tym w szczególności systemów wsparcia bezpośredniego oraz II filara WPR, tj. na finansowanie realizacji PROW 2014–2020.

Kontrolą prawidłowości dokonywania zmian planu wydatków wynikających z podziału rezerw celowych objęto 100% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi, tj. kwotę 9 711 435 tys. zł.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwiększenia planowanych kwot wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb jednostki, a środki zostały przeznaczone na realizację zadań

³⁵ Dz. U. poz. 2313 – wygasto z dniem 31 grudnia 2019 r.

³⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2188.

wskazanych we wnioskach kierowanych do Ministra Finansów o uruchomienie rezerw celowych. Środki z rezerw celowych uruchomiono zgodnie z procedurą określoną w art. 154 ufp.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2019 r. w łącznej wysokości 19 786 232 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 51 355 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 19 734 877 tys. zł.

W 2019 r. wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w części 32 – Rolnictwo w kwocie 23 093,2 tys. zł (45% planu po zmianach) i w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 19 734 185,5 tys. zł (100% planu po zmianach).

W 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie dokonywał blokowania planowanych wydatków w budżecie środków europejskich.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie realizował w 2019 r. wydatków z budżetu środków europejskich.

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 23 093,2 tys. zł, co stanowiło 45% planu wydatków po zmianach. Wydatki te zostały zrealizowane w 98,7% przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i w 1,3% przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie.

Niewykorzystanie środków w części 32 – Rolnictwo w kwocie 28 261,8 tys. zł dotyczyło przede wszystkim realizacji przez szkoły rolnicze projektów w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 i spowodowane było m.in: niezakwalifikowaniem projektów do realizacji, opóźnieniami terminu zawarcia umów o dofinansowanie projektu, przedłużającymi się lub nierozstrzygniętymi postępowaniami o udzielenie zamówienia publicznego albo odstąpieniem przez wykonawcę od zawartych umów, a także oszczędnościami uzyskanymi w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Wydatki budżetu środków europejskich w 2019 r. w ramach tej części były o 31,3% wyższe od wykonanych w 2018 r. (17 585 tys. zł) z uwagi na wyższe wydatki poniesione w 2019 r. przez szkoły rolnicze na realizację projektów w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020.

W części 32 – Rolnictwo skontrolowano procedurę przekazywania w 2019 r. środków z budżetu środków europejskich przez dysponenta części, na podstawie art. 188 ust. 2 ufp oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności³⁷.

Badaniem objęto środki w łącznej kwocie 4500,9 tys. zł, przekazywane na realizację przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Stanisława Staszica w Swarzędzie projektu „Głęboka termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego przy ul. Szkolnej 2 w Swarzędzie” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020.

Doboru próby dokonano celowo ze względu na największe kwoty przekazywane szkołom. Kontrolowane wydatki stanowiły 19,5% wydatków zrealizowanych w tej części. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi płatności z budżetu środków europejskich na dofinansowanie zadań realizowanych przez powyższą szkołę było zgodne z ww. przepisami prawa.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 734 185,5 tys. zł, tj. 100% planu wydatków po zmianach. Wydatki te były wyższe o 1,8% od wydatków poniesionych w 2018 r. (19 380 797,1 tys. zł).

Wydatki te przeznaczono w wysokości 14 976 621,3 tys. zł na I filar WPR (w tym płatności bezpośrednie – 14 828 985,9 tys. zł) oraz 4 757 564,2 tys. zł na II filar WPR, tj. finansowanie realizacji PROW 2014–2020.

Wydatki w ramach I filara WPR finansowane były z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (dalej EFRG). W ramach I filara Wspólnej Polityki Rolnej finansowano między innymi wydatki na systemy wsparcia bezpośredniego, program dla szkół, wspólną organizację rynku owoców i warzyw, dopłaty do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych, zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku.

W ramach II filara Wspólnej Polityki Rolnej finansowano wydatki na działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (dalej EFRROW).

³⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1011.

W części 33 – Rozwój wsi badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich, zrealizowane przez dysponenta części na kwotę 3 259 470,5 tys. zł, tj. 16,5% płatności z budżetu środków europejskich w 2019 r. w tej części. Badanie dotyczyło środków przekazanych dla ARiMR na finansowanie WPR. Doboru próby dokonano celowo ze względu na największe kwoty przekazywane ARiMR. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki były przekazywane przez dysponenta części na podstawie zapotrzebowań złożonych przez Agencję, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej oraz z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej³⁸.

Wspólna Polityka Rolna

W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, środki przekazywane przez Komisję Europejską (dalej KE) państwom członkowskim miały charakter refundacyjny. Warunkiem ich otrzymania było poniesienie przez agencję płatniczą określonych wydatków wynikających z podjętych zobowiązań. Udokumentowane wydatki agencji były zwracane ze środków budżetu unijnego w terminach wynikających z prawa Unii Europejskiej. Mechanizm prefinansowania płatności WPR odbywał się w ramach wydatków budżetu środków europejskich, zaś refundacje z KE poniesionych wydatków stanowiły dochody budżetu środków europejskich.

Dochody budżetu środków europejskich w zakresie wspólnej polityki rolnej określone w tabeli 1 załącznika nr 15 do ustawy budżetowej na rok 2019³⁹ w łącznej wysokości 20 429 520 tys. zł zostały wykonane w kwocie 18 949 283 tys. zł, tj. 92,8% kwoty planowanej. Niższe od planowanego wykonanie wynikało w szczególności z pomniejszenia środków otrzymanych z KE, w związku z decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej z 2019 r., tj. wyłączającymi z finansowania Unii Europejskiej niektóre wydatki poniesione przez państwa członkowskie z EFRG i EFRROW⁴⁰ oraz w sprawie rozliczenia rachunków agencji płatniczych państw członkowskich dotyczących wydatków finansowanych przez EFRG i EFRROW⁴¹, nietrafnego zaplanowania kwot płatności związanych z realizacją projektów inwestycyjnych PROW 2014–2020, potrąceń z tytułu środków odzyskanych.

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej określony w tabeli nr 2 załącznika 16 do ustawy budżetowej na rok 2019 w kwocie ogółem 23 070 406 tys. zł został wykonany w wysokości 22 245 534 tys. zł, tj. w 99,9% planu wydatków po zmianach. Wkład środków europejskich wyniósł 19 906 206,4 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach), a wkład budżetu państwa – 2 339 327,6 tys. zł (99,8% planu wydatków po zmianach).

Wydatki na WPR zrealizowano w kwocie o 1,3% wyższej od wydatków na ten cel w 2018 r. (21 966 947,6 tys. zł).

Limit powyższych wydatków został określony dla dwóch części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi), a także dla części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, części 49 – Urząd Zamówień Publicznych oraz części 85 – Budżety wojewodów.

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich na WPR w 2019 r. w ramach części 32 – Rolnictwo oraz 33 – Rozwój wsi zrealizowano w łącznej kwocie 22 074 765,9 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 22 084 563,8 tys. zł, z tego wydatki ze środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 734 185,5 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach (19 734 877 tys. zł), natomiast wydatki budżetu państwa – w kwocie 2 340 580,4 tys. zł, tj. 99,6% planu wydatków po zmianach (2 349 686,8 tys. zł).

W ramach części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu państwa na WPR zostały zrealizowane w wysokości 39 599,1 tys. zł, tj. 97,1% planu wydatków po zmianach (40 793,8 tys. zł) i dotyczyły pomocy technicznej w ramach PROW 2014–2020.

³⁸ Dz. U. poz. 2235.

³⁹ Załącznik nr 15 określony w brzmieniu nadanym ustawą budżetową na rok 2019. Plan dochodów dla WPR ustalony został w części 87 – Dochody budżetu środków europejskich i części 77 – Dochody budżetu państwa.

⁴⁰ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/949 z dnia 5 czerwca 2019 r. wyłączająca z finansowania Unii Europejskiej niektóre wydatki poniesione przez państwa członkowskie z tytułu Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (D. Urz. L 152 z 11.06.2019, s.74)

⁴¹ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/873 z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie rozliczenia rachunków agencji płatniczych państw członkowskich dotyczących wydatków finansowanych przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) za rok budżetowy 2018 (D. Urz. L 140 z 28.05.2019, s.103) oraz Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/874 z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie rozliczenia rachunków agencji płatniczych państw członkowskich dotyczących wydatków finansowanych przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) za rok budżetowy 2018 (D. Urz. L 140 z 28.05.2019, s.115).

I filar Wspólnej Polityki Rolnej

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2019 r. na realizację I filara WPR w ramach części 33 – Rozwój wsi wyniosły łącznie 15 192 948,2 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 15 193 064,3 tys. zł.

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach płatności I filara WPR realizowane w części 33 – Rozwój wsi zostały poniesione w kwocie 14 976 621,3 tys. zł (tj. 100% planu wydatków po zmianach). Zostały one wykorzystane na finansowanie głównie:

- systemów wsparcia bezpośredniego – 14 828 985,9 tys. zł,
- programu dla szkół w zakresie dostarczania dzieciom owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych – 92 669,9 tys. zł,
- wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw – 19 347,6 tys. zł,
- dopłat do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych – 12 372,4 tys. zł,
- działania „Zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku” – 4837,3 tys. zł,
- działań w zakresie obrotu towarowego z zagranicą produktami rolnymi i przetworzonymi – 2048,9 tys. zł,
- interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów rolnych i przetworzonych – 455 tys. zł.

Pozostałe działania w ramach wspierania realizacji Wspólnej Polityki Rolnej sfinansowano w kwocie 15 904,2 tys. zł

Wydatki budżetu państwa w ramach I filara WPR wyniosły 216 326,9 tys. zł, tj. 100% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 216 326,9 tys. zł, w tym m.in. na program dla szkół wydatkowano 118 902 tys. zł, na realizację systemów wsparcia bezpośredniego – 72 210,5 tys. zł, na dopłaty do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych – 12 372,4 tys. zł.

II filar Wspólnej Polityki Rolnej – PROW 2014–2020

W 2019 r. wydano 27 rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020⁴² oraz siedem obwieszczeń w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia.

W 2019 r. Komisja Europejska zatwierdziła dwie zmiany Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020⁴³.

Do końca 2019 r. w ramach PROW 2014–2020 nie uruchomiono poddziałania „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”. Było to spowodowane „(...) zaplanowaniem w pierwszej kolejności realizacji szkoleń „klasycznych” w ramach poddziałania 1.1 „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności”, realizacja demonstracji, jako bardziej złożonych operacji szkoleniowych, obejmujących nacisk na praktykę, została zaplanowana w terminie późniejszym, po zrealizowaniu serii szkoleń teoretycznych. W roku 2019 zostały podjęte działania zmierzające do opracowania zakresu i szczegółowych założeń praktycznych szkoleń (demonstracji), które mają dotyczyć prowadzenia gospodarstwa w systemie rolnictwa ekologicznego (roślinnego lub zwierzęcego), z uwzględnieniem przetwórstwa surowców ekologicznych i marketingu produktów ekologicznych. Prace w tym zakresie nadal trwają”.

Do końca 2019 r. nie rozpoczęto procesu kontraktacji środków dla nowego poddziałania „Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska” realizowanego w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, dla którego w 2019 r. przeprowadzono dwa nabory wniosków.

W 2019 r. na realizację PROW 2014–2020 wydatkowano ogółem 6 881 817,7 tys. zł, tj. 99,9% planu wydatków po zmianach w kwocie 6 891 499,5 tys. zł, z tego: wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 4 757 564,2 tys. zł, tj. 100% planu wydatków po zmianach w kwocie 4 758 139,6 tys. zł, a wydatki budżetu państwa – 2 124 253,5 tys. zł, tj. 99,6% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 2 133 359,9 tys. zł.

Wydatki na PROW 2014–2020 w 2019 r. były wyższe o 0,7% od wydatków na ten cel w 2018 r. (6 831 721,2 tys. zł).

⁴² Dz. U. z 2020 r. poz. 217, ze zm.

⁴³ Komunikat Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2019 r. o zatwierdzeniu przez Komisję Europejską zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (M.P. poz. 434) i Komunikat Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 stycznia 2020 r. o zatwierdzeniu przez Komisję Europejską zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (M.P. poz. 62).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. (narastająco od początku realizacji Programu czyli od 2014 r.)⁴⁴ kwota pomocy, o którą złożyli wnioski beneficjenci PROW 2014–2020 wyniosła 49 483 797,7 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 36 458 041,7 tys. zł (62,3% limitu środków PROW 2014–2020 w wysokości 58 760 739,1 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności – 23 811 310,5 tys. zł (41% limitu środków PROW 2014–2020)⁴⁵.

Na koniec 2019 r. kwota alokacji EFRROW w PROW 2014–2020 w okresie 2014–2016 wyniosła 3 938 537,3 tys. euro. Kwota ta została pomniejszona o wysokość rezerwy wykonania 235 147,1 tys. euro z okresu 2014–2016, tj. kwota alokacji za okres 2016–2019 wyniosła 3 703 390,2 tys. euro.

Kwota zadeklarowanych przez ARiMR wydatków EFRROW podlegających refundacji z budżetu Unii Europejskiej w ramach PROW 2014–2020 poniesionych do dnia 31 grudnia 2019 r. wyniosła 3 498 966 tys. euro, a kwota przekazanej przez KE zaliczki tytułem prefinansowania wyniosła 260 926,7 tys. euro (tj. 3% środków EFRROW ogółem na lata 2014–2020 wynoszącego 8 697 556,8 tys. euro).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. poziom spełnienia zasady n+3⁴⁶ wyniósł 101,5%.

W ocenie NIK poziom kontraktacji i wydatkowania środków PROW 2014–2020 oraz poziom spełnienia zasady n+3 na koniec 2019 r. nie wskazują na wystąpienie ryzyka zagrożenia dla wykorzystania środków w ramach Programu.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej pełniący funkcję jednostki certyfikującej – w sprawie rocznych sprawozdań finansowych oraz deklaracji zarządczej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich za rok budżetowy dotyczących tych funduszy, obejmujący okres od 16 października 2018 r. do 15 października 2019 r. – wydał opinię bez zastrzeżeń.

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo oraz 33 – Rozwój wsi przedstawiono w załączniku nr 6.6. do Informacji.

Efekty rzeczowe prowadzonej działalności w ramach WPR

Instrumentem wsparcia I filara WPR o największym wymiarze finansowym były płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego, które zrealizowano w kwocie 14 901 196,5 tys. zł.

Największy udział w dokonanych w 2019 r. płatnościach bezpośrednich stanowiły płatności z tytułu: jednolitej płatności obszarowej – 5 748 804 tys. zł (38,6%), praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska (płatność za zazielenienie) – 4 034 215,7 tys. zł (27,1%), dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją – 2 046 863,6 tys. zł (13,7%), systemu dla małych gospodarstw – 1 417 109,1 tys. zł (9,5%), płatności dodatkowej (redystrybucyjnej) – 1 189 748,3 tys. zł (8%).

W 2019 r. z płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego skorzystało 1 049 144 beneficjentów, którzy otrzymali płatności w ramach kampanii 2018 r. oraz 1 253 286 beneficjentów, którzy otrzymali płatności z kampanii 2019 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. (narastająco od początku realizacji PROW 2014–2020, tj. od 2014 r.) realizowano płatności w ramach 16 działań PROW 2014–2020, tj.:

1. „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”. W ramach poddziałania „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” zakończono realizację siedmiu operacji polegających na przeprowadzeniu szkoleń dla 5644 uczestników.
2. „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw”. W poddziałaniu „Wsparcie korzystania z usług doradczych” zrealizowano płatności związane z częściowym dofinansowaniem 54 operacji, których zakończenie nastąpi w terminie 36 miesięcy od dnia złożenia pierwszego wniosku o płatność, natomiast w poddziałaniu „Wsparcie dla szkolenia doradców” zrealizowano płatności końcowe związane z dofinansowaniem trzech operacji, w ramach których przeprowadzono 10 szkoleń dla 251 doradców z 21 firm.

⁴⁴ Realizację PROW 2014–2020 ustalono na podstawie sprawozdania rocznego ARiMR w tym zakresie za 2019 r.

⁴⁵ Dane procentowe o wykorzystaniu limitu PROW 2014–2020 zostały wyliczone w oparciu o kwoty w euro, tj. limit środków ogółem 13 612 211,4 tys. euro przeliczony według kursu 4,3212 zł/euro.

⁴⁶ N+3 jest to zasada obowiązująca przez cały okres programowania i oznacza, że państwo członkowskie, które do końca roku n+3 złoży wnioski o płatność opiewające na kwotę mniejszą niż roczna transza środków alokowanych w roku „n”, z uwzględnieniem płatności zaliczkowych (prefinansowania) oraz wydatków certyfikowanych składanych przez Polskę do KE w kwartalnych deklaracjach wydatków bezpowrotnie traci kwotę różnicy pomiędzy tymi środkami, a więc możliwość ich wykorzystania. Zasada ta dotyczy rozliczeń z KE środków z EFRROW.

3. „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”. W ramach poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” zrealizowano płatności na rzecz 8304 różnych beneficjentów i zakończono realizację 20 886 operacji. W poddziałaniu „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” zakończono realizację 16 operacji przy wykorzystaniu różnych kanałów przekazu, w tym głównie poprzez internet.
4. „Inwestycje w środki trwałe”. W ramach poddziałania:
 - „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” w odniesieniu do typu operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych” zakończono realizację 11 607 operacji, z których 89% stanowiły inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji;
 - „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” zakończono realizację 1011 operacji, dotyczących gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 20 619 ha trwałych użytków zielonych na obszarach Natura 2000;
 - „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych/Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach szczególnie narażonych” zrealizowano płatności końcowe związane z dofinansowaniem 86 operacji. Najwięcej z tych operacji zrealizowano w gospodarstwach, w których głównym kierunkiem produkcji był chów i hodowla krów mlecznych – 44% operacji, produkcja mieszana – 26% oraz chów i hodowla trzody chlewnej – 21%;
 - „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” w odniesieniu do typu operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” zrealizowano płatności końcowe związane z realizacją 411 operacji ukierunkowanych głównie na poprawę konkurencyjności poprzez wzrost wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej;
 - „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” w odniesieniu do typu operacji „Scalanie gruntów” zrealizowano płatności końcowe związane z realizacją dwóch operacji, które umożliwiły scalenie gruntów o powierzchni 1762,6 ha.
5. „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych”. W ramach poddziałania:
 - „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof” w odniesieniu do typu operacji „Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej” zakończono realizację 261 operacji dotyczących zapobiegania rozprzestrzeniania się ASF oraz zabezpieczenia chlewni (wraz z terenem koniecznym do realizacji obsługi świń) ogrodzeniem służących zabezpieczeniu gospodarstw rolnych przed zalaniem, podtopieniem lub nadmiernym uwilgoceniem spowodowanym przez powódź lub deszcz nawalny;
 - „Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof” w odniesieniu do typu operacji „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” zakończono realizację 315 operacji dotyczących głównie przywracania potencjału rolnego zniszczonego w wyniku suszy (42% operacji) i ujemnych skutków przezimowania (32%).
6. „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej”. Zrealizowano płatności końcowe w ramach poddziałania:
 - „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” typ operacji „Premie dla młodych rolników” – na rzecz 2136 młodych rolników. W ramach zakończonych operacji zakupiono m.in. 5080 sztuk sprzętu ruchomego;
 - „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej” typ operacji „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” – na rzecz 277 beneficjentów. W ramach zakończonych operacji utworzono 320 miejsc pracy, w tym 277 miejsc pracy w formie samozatrudnienia oraz 43 miejsca pracy utworzone dla pracowników najemnych. Pomoc, którą otrzymali beneficjenci została przeznaczona m.in. na zakup 2076 sztuk sprzętu ruchomego;
 - „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej” typ operacji „Restrukturyzacja małych gospodarstw” – na rzecz 592 beneficjentów. Beneficjenci w ramach zakończonych operacji zakupili m.in. 1308 sztuk sprzętu ruchomego;

- „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej” typ operacji „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” – związane z dofinansowaniem 883 operacji. Najczęściej wspieranym rodzajem działalności gospodarczej były usługi wspomagające produkcję roślinną. Pomoc, którą otrzymali beneficjenci została przeznaczona m.in. na zakup 3190 sztuk sprzętu ruchomego;
 - „Płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi” typ operacji „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” – związane z realizacją 537 operacji. W ramach poddziałania przekazano gospodarstwa o powierzchni 2388 ha. Pod względem powierzchni przekazywanych gospodarstw, dominującą grupę stanowiły gospodarstwa mieszczące się w przedziale od 3 ha do 6 ha (54%).
7. „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”. W poniższych typach operacji zakończono realizację:
- „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” – 1925 operacji, w ramach których zmodernizowano drogi lokalne o długości 2991,2 km oraz wybudowano drogi lokalne o długości 196,5 km. Pomoc została przekazana 1095 różnym jednostkom samorządowym, w tym 918 gminom i 177 powiatom;
 - „Gospodarka wodno-ściekowa” – 522 operacji, w ramach których wybudowano lub wyremontowano m.in.: 1490 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, 984 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, 9066 przydomowych oczyszczalni ścieków, 117 stacji uzdatniania wody, 80 oczyszczalni ścieków, 61 ujęć wody, 11 instalacji do osadów ściekowych. Pomoc na operacje związane z gospodarką wodno-ściekową została przekazana 491 różnym jednostkom samorządowym;
 - „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej” – 78 operacji. Efektem realizacji ww. operacji było m.in. wybudowanie, przebudowanie lub wyposażenie 57 świetlic i domów kultury, odnowienie 37 centr miejscowości oraz przebudowanie lub wyposażenie czterech bibliotek;
 - „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów” – 87 operacji. Efektem realizacji ww. operacji było m.in. wybudowanie lub przebudowanie 87 targowisk oraz 19 obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Pomoc na operacje związane z inwestycjami w targowiska lub obiekty przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów została przekazana 87 gminom;
 - „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego” – siedem operacji, w efekcie których m.in. odnowiono lub poprawiono stan siedmiu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego.
8. „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”. W poddziałaniu „Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych” zrealizowano płatności końcowe na rzecz 17 460 beneficjentów, w większości (93%) płatność dotyczyła premii na utrzymanie zalesionych powierzchni (płatności związane z premią pielęgnacyjną i premią zalesieniową). Wsparto grunty o powierzchni 76 205,2 ha.
9. „Tworzenie grup i organizacji producentów”. Zrealizowano płatności dla 755 grup producentów rolnych obejmujących łącznie 8971 członków.
10. „Działanie rolno – środowiskowo – klimatyczne”. Zrealizowano płatności końcowe na rzecz 94 140 beneficjentów, wsparciem objęta została: powierzchnia wynosząca 2 015 821 ha użytków rolnych⁴⁷, oraz średnia liczba zwierząt w gospodarstwach – 97 659 sztuk fizycznych.
11. „Rolnictwo ekologiczne”. Przekazano płatności końcowe 26 698 beneficjentom, wsparciem objęto powierzchnię 778 291 ha użytków rolnych⁴⁸.
12. „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami”. Zrealizowano płatności końcowe na rzecz 843 969 beneficjentów, wsparciem objęto 8 241 698 ha użytków rolnych, a pomoc finansowa została skierowana głównie (90%) do gospodarstw położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania typu nizinnego (stref nizinnych I i II).
13. „Współpraca”. Zrealizowano płatności związane z częściowym dofinansowaniem dwóch operacji.

⁴⁷ Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem (bez sumowania powierzchni objętej jednoczesnym wsparciem w ramach niewykluczających się pakietów) wyniosła 1 533 571 ha.

⁴⁸ Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem (bez sumowania powierzchni objętej jednoczesnym wsparciem w ramach niewykluczających się pakietów) wyniosła 584 846 ha.

14. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. Zrealizowano płatności końcowe w ramach poddziałań:
- „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” – dotyczące 8130 operacji. Beneficjenci m.in.: zrealizowali 4633 operacje polegające na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstw, utworzyli oraz utrzymali odpowiednio 6499 i 5413 miejsc pracy oraz wybudowali lub zmodernizowali 3936 obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (głównie obiektów sportowych i rekreacyjnych), a także realizowali inne inwestycje;
 - „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” – dotyczące 33 operacji, w ramach których m.in. wybudowano 95 obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (głównie siłownie plenerowe);
 - „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” – związane z refundacją kosztów bieżących oraz kosztów działań aktywizujących na rzecz 255 lokalnych grup działania. W ramach działań aktywizujących społeczności zorganizowano m.in. 7266 spotkań, wydarzeń adresowanych do mieszkańców. Lokalne grupy działania udzieliły także indywidualnego wsparcia doradczego w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację lokalnych strategii rozwoju 71 003 podmiotom.
15. „Pomoc techniczna”. Zrealizowano płatności końcowe na rzecz 42 beneficjentów i zakończono 466 operacji w ramach schematów: „Wzmocnienie systemu wdrażania Programu” oraz „Wsparcie funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz realizacja działań informacyjno-promocyjnych PROW 2014–2020”.
16. „Wcześniejsza emerytura”. Zrealizowano (z tytułu zobowiązań podjętych w ramach PROW 2007–2013 i PROW 2004–2006) płatności z tytułu świadczeń emerytalnych dla 53 466 beneficjentów.

Ponadto w 2019 r. w ramach PROW 2014–2020 uruchomiono instrument finansowy w formie funduszu gwarancji rolnych, w oparciu o który banki kredytujące udzieliły gwarancji sześciu beneficjentom w poddziałaniu „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” typ operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych”.

Programy operacyjne 2014–2020 oraz inne programy realizowane w ramach części 32 – Rolnictwo oraz 35 – Rynki rolne

W części 32 – Rolnictwo w planie po zmianach przewidziano na realizację tych programów środki w łącznej kwocie 62 109,6 tys. zł, z tego 51 355 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich i 10 754,6 tys. zł w ramach budżetu państwa. Wydatki zostały zrealizowane w wysokości 30 219,9 tys. zł, z tego 23 093,2 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich (tj. w 45% planu wydatków po zmianach) i 7126,6 tys. zł w ramach budżetu państwa (tj. w 66,3% planu wydatków po zmianach).

W ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 z budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa w tej części zaplanowano finansowanie projektów 14 programów operacyjnych, tj.: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 oraz 12 Regionalnych Programów Operacyjnych 2014–2020 (12 województw). W części 32 – Rolnictwo zaplanowano również finansowanie ze środków budżetu państwa trzech Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej (dalej EWT) 2014–2020: EWT – Program Współpracy Transgranicznej Rzeczypospolita Polska – Republika Słowacka 2014–2020, EWT Polska-Meklemburgia-Brandenburgia 2014–2020 oraz EWT – Region Morza Bałtyckiego 2014–2020, a także programu Erasmus+ oraz dwóch programów realizowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, tj.: Programu kontroli występowania agrofagów i związanych z nim środków finansowych oraz Programu Horyzont 2020.

Wydatki zostały przeznaczone na:

- realizację projektów w ramach 13 programów operacyjnych Umowy Partnerstwa 2014–2020 oraz jednego programu EWT. Na realizację programów operacyjnych w planie po zmianach przewidziano łączną kwotę 59 061,3 tys. zł (z tego wydatki budżetu środków europejskich – 51 355 tys. zł oraz wydatki budżetu państwa – 7706,3 tys. zł). Wydatki zrealizowano w wysokości 27 293,4 tys. zł (tj. 46,2% planu wydatków po zmianach), z tego wydatki budżetu środków europejskich – 23 093,2 tys. zł, tj. 45% planu wydatków po zmianach, a wydatki budżetu państwa – 4200,2 tys. zł, tj. 54,5% planu wydatków po zmianach. Projekty realizowane były w szczególności przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Niepełne wykorzystanie środków na realizację programów spowodowane było m.in.: niezakwalifikowaniem projektów do realizacji, przedłużającymi się lub nierozstrzygniętymi postępowaniami o udzielenie

zamówienia publicznego, opóźnieniami terminu zawarcia umów o dofinansowanie projektu, a także oszczędnościami uzyskanymi w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;

- program Erasmus+. Wydatki na ten cel ze środków budżetu państwa wykonano w kwocie 2505,3 tys. zł, tj. 95,4% planu wydatków po zmianach (2626,6 tys. zł);
- programy realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa z budżetu państwa, tj. Program kontroli występowania agrofagów i związane z nim środki finansowe – wydatki na ten cel wykonano w kwocie 370,7 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach) oraz Program Horyzont 2020 – wydatki poniesiono w kwocie 50,5 tys. zł (98,9% planu wydatków po zmianach w wysokości 51 tys. zł).

W części 35 – Rynki rolne na realizację projektów w ramach programów operacyjnych przewidziano w planie po zmianach środki z budżetu państwa w kwocie 152,4 tys. zł. Wydatki zostały przeznaczone na realizację przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych programów: Europejska Współpraca Terytorialna Polska–Czechy 2014–2020, „Skoordynowany plan kontroli dla Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych” oraz „Horyzont 2020” i zostały zrealizowane w kwocie 65,8 tys. zł, tj. w 43,2% planu wydatków po zmianach. Niepełne wykorzystanie dostępnych środków było spowodowane głównie realizacją badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu „Skoordynowany plan kontroli dla Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych” w Belgii na koszt Komisji Europejskiej, a także przesunięciem finansowania części zadań w ramach programu „Horyzont 2020” na kolejny okres finansowy.

4.2.3. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Badaniem objęto następujące podzadania układu zadaniowego realizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części budżetowych, dobrane w sposób celowy spośród pięciu realizowanych zadań istotnych z punktu widzenia prowadzonej działalności i wydatkowanych środków, tj. w:

- a) części 32 – Rolnictwo:
 - 3.1.2. Kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne,
 - 21.1.3. Ochrona roślin i nasiennictwo,
 - 21.1.5. Agrochemiczna obsługa rolnictwa w Polsce,
 - 21.5.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
 - 21.5.4. Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR;
- b) części 33 – Rozwój wsi:
 - 21.5.1. Realizacja systemów wsparcia bezpośredniego,
 - 21.5.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
 - 21.5.4. Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR,
 - 21.5.8. Promocja żywności, systemy jakości żywności, żywność regionalna i tradycyjna,
 - 21.6.1. Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych;
- c) części 35 – Rynki rolne:
 - 6.5.4. Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych,
 - 21.5.8. Promocja żywności, systemy jakości żywności, żywność regionalna i tradycyjna.

Wartości mierników realizacji celów dla powyższych podzadań, w ramach części budżetowych, były następujące, tj. w:

- a) części 32 – Rolnictwo:
 - 3.1.2. – wartość miernika „Liczba uczniów i słuchaczy kształcących się w szkołach i placówkach rolniczych w roku kalendarzowym (w os.)” ustalona w planie na 13 665 wyniosła 13 863;
 - 21.1.3. – wartość miernika „Stosunek liczby zrealizowanych do liczby zaplanowanych działań w ochronie roślin i nasiennictwie (%)” ustalona w planie⁴⁹ na ≥95 wyniosła 98;
 - 21.1.5. – wartość miernika „Stosunek liczby zrealizowanych do liczby zaplanowanych działań w doradztwie nawozowym (%)” ustalona w planie na ≥95 wyniosła 138;

⁴⁹ Wartości planowanych mierników, prezentowane w tym punkcie Informacji, zostały określone na podstawie przewidywanego wykonania wartości mierników na koniec roku budżetowego.

- 21.5.3. – miernik „Wartość realizacji wydatków pomocy technicznej (w tys. zł)” zaplanowana na 40 794 wyniosła 39 599;
 - 21.5.4. – wartość miernika „Powierzchnia ubezpieczonych upraw w stosunku do powierzchni gruntów ornych (w %)” zaplanowana na 43,40 wyniosła 28,83, niepełne wykonanie miernika spowodowane było niskim zainteresowaniem producentów rolnych zawieraniem umów ubezpieczenia;
- b) części 33 – Rozwój wsi:
- 21.5.1. – wartość miernika „Odsetek wypłaconych w terminie płatności bezpośrednich (%)” zaplanowana na 98,64 wyniosła 98,64;
 - 21.5.3. – wartość miernika „Wykorzystanie limitu środków EFRROW 2014–2020 (w %)” zaplanowana na 43,23 wyniosła 43,23;
 - 21.5.4. – wartość miernika „Liczba beneficjentów pomocy krajowej w danym roku (w os.)” zaplanowana na 238 408 wyniosła 242 519;
 - 21.5.8. – wartość miernika „Liczba przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych (szt.)” zaplanowana na 235 wyniosła 264;
 - 21.6.1. – wartość miernika „Liczba wydanych decyzji w zakresie administrowanych mechanizmów (szt.)” zaplanowana na 7253 wyniosła 7214;
- c) części 35 – Rynki rolne:
- 6.5.4. – wartość miernika „Stosunek liczby wykonanych kontroli do liczby kontroli zaplanowanych (%)” zaplanowana na 100 wyniosła 100;
 - 21.5.8. – wartość miernika „Liczba producentów regionalnych i tradycyjnych według stanu na dzień 31 grudnia do ilości znaków Poznaj Dobrą Żywność przyznanych w danym roku” zaplanowana na 2800/189 wyniosła 3000/120.

Monitoring osiągnięcia stopnia ustalonych celów poszczególnych podzadań budżetowych prowadzony był m.in. na podstawie otrzymywanych od jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdań budżetowych Rb-BZ1 i Rb-BZ2 z wykonania wydatków w układzie zadaniowym oraz na podstawie miesięcznych danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, łącznych sprawozdań za 2019 r. przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie powyższych części, a także sprawozdań jednostkowych sporządzonych w KSChR i OSChR, tj.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2018 (Rb-28 NW),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanych jednostek (dysponenta III stopnia w MRiRW, dysponenta części, KSChR i OSChR) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość, a w części 33 – Rozwój wsi również rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych w części 33 – Rozwój wsi przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach, a także o należnościach i zobowiązaniach.

4.4. KSIĘGI RACHUNKOWE

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych przeprowadzono u dysponenta części 33 – Rozwój wsi. Kontrolą objęto próbę 77 zapisów księgowych o łącznej wartości 2 874 245,7 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

Nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań jednostkowych dysponenta części 33 – Rozwój wsi prowadzone były nieprawidłowo.

5. INFORMACJE DODATKOWE

Do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 16 kwietnia 2020 r., zawierające pozytywną ocenę kontrolowanej działalności. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 5 maja 2020 r. nie zgłosił zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Jednocześnie poinformował, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wykorzystywać będzie przekazane oceny i ustalenia w toku realizacji zadań, mając na celu nieustanne doskonalenie i poprawę efektywności swoich działań.

Do Dyrektora Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 10 marca 2020 r. zawierające pozytywną ocenę kontrolowanej działalności. Dyrektor Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej poinformował w dniu 7 kwietnia 2020 r., że nie zgłasza zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

Do Dyrektora Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 10 marca 2020 r. zawierające pozytywną ocenę kontrolowanej działalności. Dyrektor Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej poinformował w dniu 6 kwietnia 2020 r., że nie zgłasza zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

Do Dyrektora Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 10 marca 2020 r. zawierające pozytywną ocenę wykorzystania dotacji otrzymanych od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na realizację programów wieloletnich. Dyrektor Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego poinformował w dniu 13 marca 2020 r., że nie zgłasza zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK FUNKCJONUJĄCYCH W RAMACH CZĘŚCI 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

Lp.	Nazwa jednostki podległej	Wykonanie 2019 r.				Udział w wydatkach części ogółem
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Dochody	Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	w tym, wydatki na wynagrodzenia według Rb-70	
		osób	tys. zł		%	
1	2	3	4	5	6	7
I	Część 32 – Rolnictwo					
1.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent części	-	7 922,6	683 969,8	-	56,9
2.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent III stopnia	547	7 437,0	112 316,4	56 495,9	9,3
3.	Główny Inspektorat Weterynarii	103	86,9	15 304,5	9 670,6	1,3
4.	Graniczne inspektoraty weterynarii	97	16 441,9	10 422,9	7 575,6	0,8
5.	Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	69	20,1	15 626,2	5 848,0	1,3
6.	Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	78	3 925,3	14 188,0	6 567,2	1,2
7.	Krajowa i Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze	509	13 426,4	45 492,1	28 111,3	3,8
8.	53 szkoły rolnicze	2 599	4 017,4	303 138,6	149 792,0	25,2
9.	Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie	9	0,5	2 487,2	718,0	0,2
II	Część 33 – Rozwój wsi					
1.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent części	-	799 189,9	24 565 714,0	-	99,9
2.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent III stopnia	105	25,3	15 002,5	11 170,5	0,1
III	Część 35 – Rynki rolne					
1.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent części	-	5 917,6	2,0	-	0,0
2.	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dysponent III stopnia	56	7,3	10 312,5	6 200,9	26,5
3.	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	189	576,9	28 605,9	13 171,6	73,5

6.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

Oceny wykonania budżetu w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne dokonano stosując kryteria⁵⁰ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 roku⁵¹.

Część 32 – Rolnictwo

Dochody (D) ⁵² :	53 278,1 tys. zł
Wydatki W (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich):	1 202 945,7 tys. zł
Łączna kwota G:	1 202 945,7 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach:	nie wystąpiły
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków:	ŁO: $5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

Część 33 – Rozwój wsi

Dochody (D) ⁵³ :	799 215,2 tys. zł
Wydatki W (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich):	24 580 716,5 tys. zł
Łączna kwota G:	24 580 716,6 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach:	nie wystąpiły
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków:	ŁO: $5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

Część 35 – Rynki rolne

Dochody (D) ⁵⁴ :	6501,8 tys. zł.
Wydatki W:	38 920,4 tys. zł.
Łączna kwota G:	38 920,4 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1$
Nieprawidłowości w wydatkach:	nie wystąpiły
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena wydatków:	ŁO: $5 \times 1 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁵⁰ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁵¹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁵² W części 32 – Rolnictwo zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

⁵³ W części 33 – Rozwój wsi zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

⁵⁴ W części 35 – Rynki rolne zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody wobec czego nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

6.3. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

Lp.	Wyszczególnienie			2018 r.	2019 r.		5:3	5:4
				Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
				tys. zł			%	
1	2			3	4	5	6	7
I	Ogółem części: 32, 33, 35			1 068 549,7	123 888,0	858 995,1	80,4	693,4
1.	Część 32 – Rolnictwo			48 504,1	45 784,0	53 278,1	109,8	116,4
1.1.	dział	010	Rolnictwo i łowiectwo	36 754,	35 511,0	40 931,3	111,4	115,3
1.1.1.	rozdział	01011	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	9 839,6	8 281,0	13 426,4	136,5	162,1
1.1.1.1.	§	0690	Wpływy z różnych opłat	9 603,0	8 101,0	13 150,5	136,9	162,3
1.1.2.	rozdział	01013	Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	5 548,9	3 600,0	5 765,1	103,9	160,1
1.1.2.1.	§	0690	Wpływy z różnych opłat	5 532,3	3 600,0	5 745,0	103,8	159,6
1.1.3.	rozdział	01015	Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	77,6	0,0	29,7	38,2	-
1.1.3.1.	§	2910	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...)	77,6	0,0	0,0	0,0	-
1.1.3.2.	§	2950	Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności	0,0	0,0	29,6	-	-
1.1.4.	rozdział	01019	Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	3 897,9	3 870,0	3 925,3	100,7	101,4
1.1.4.1.	§	0830	Wpływy z usług	2 522,9	2 600,0	2 519,1	99,8	96,9
1.1.5.	rozdział	01020	Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	337,4	0,0	170,4	50,5	-
1.1.5.1.	§	2910	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...)	300,0	0,0	147,7	49,2	-
1.1.6.	rozdział	01021	Główny Inspektorat Weterynarii	97,5	110,0	86,9	89,1	79,0
1.1.6.1.	§	0620	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne	68,9	65,0	39,9	-	61,4
1.1.6.2.	§	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	27,5	45,0	42,6	155,0	94,7
1.1.7.	rozdział	01026	Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	1 581,7	0,0	639,3	40,4	-
1.1.7.1.	§	2910	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...)	1 442,9	0,0	593,0	41,1	-
1.1.8.	rozdział	01029	Dopłaty do oprocentowania kredytów na cele rolnicze	4,5	0,0	3,9	87,4	-
1.1.8.1.	§	0900	Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem (...)	3,5	0,0	3,1	87,7	-
1.1.9.	rozdział	01032	Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	5,8	8 000,0	20,1	347,3	0,3
1.1.9.1.	§	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	4,5	5 000,0	6,4	143,0	0,1
1.1.9.2.	§	0970	Wpływy z różnych dochodów	0,0	0,0	7,2	-	-
1.1.10.	rozdział	01035	Graniczne inspektoraty weterynarii	14 917,9	11 650,0	16 441,9	110,2	141,1
1.1.10.1.	§	0690	Wpływy z różnych opłat	14 917,3	11 650,0	16 429,6	110,1	141,0
1.1.11.	rozdział	01080	Działalność badawczo-rozwojowa	101,5	0,0	62,6	61,7	-
1.1.11.1.	§	0920	Pozostałe odsetki	100,4	0,0	59,1	58,8	-
1.1.12.	rozdział	01095	Pozostała działalność	343,6	0,0	359,6	104,7	-
1.1.12.1.	§	0830	Wpływy z usług	259,0	0,0	282,1	108,9	-
1.2.	dział	750	Administracja publiczna	7 450,6	6 717,0	7 434,6	99,8	110,7
1.2.1.	rozdział	75001	Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	7 450,6	6 717,0	7 434,6	99,8	110,7
1.2.1.1.	§	0620	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	4 738,5	4 500,0	4 832,3	102,0	107,4
1.3.	dział	756	Dochody od osób prawnych od osób fizycznych i od innych jednostek (...)	0,0	0,0	894,2	-	-
1.3.1.	rozdział	75624	Dywidendy	0,0	0,0	894,2	-	-
1.3.1.1.	§	0740	Wpływy z dywidend	0,0	0,0	894,2	-	-
1.4.	dział	758	Różne rozliczenia	0,0	0,0	0,5	-	-
1.4.1.	rozdział	75814	Różne rozliczenia finansowe	0,0	0,0	0,5	-	-
1.4.1.1.	§	0740	Wpływy z dywidend	0,0	0,0	0,5	-	-
1.5.	rozdział	801	Oświata i wychowanie	4 115,2	3 384,0	3 844,0	93,4	113,6
1.5.1.	rozdział	80115	Technika	1,8	1 228,0	1 333,6	086,9	108,6

Lp.	Wyszczególnienie			2018 r.	2019 r.		5:3	5:4
				Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
				tys. zł				
1	2			3	4	5	6	7
1.5.1.1.	§	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	1,1	666,0	542,1	150,3	81,4
1.5.2.	rozdział	80117	Branżowe szkoły I i II stopnia	1,9	3,0	6,0	316,5	200,5
1.5.2.1.	§	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	1,2	0,0	2,7	228,1	-
1.5.3.	rozdział	80130	Szkoły zawodowe	4 107,8	2 149,0	2 499,1	60,8	116,3
1.5.3.1.	§	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	2 683,6	2 373,0	1 644,3	61,3	69,3
1.5.4.	rozdział	80146	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	2,3	0,0	0,5	22,0	-
1.5.4.1.	§	0630	Wpływy z opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat (...)	2,3	0,0	0,5	21,4	-
1.5.5.	rozdział	80151	Kwalifikacyjne kursy zawodowe	0,7	4,0	4,9	700,3	-
1.5.5.1.	§	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	0,4	0,0	2,0	452,7	-
1.5.6.	rozdział	80152	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki (...)	0,7	0,0	0,0	-	-
1.5.6.1.	§	0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	0,4	0,0	0,0	-	-
1.6.	dział	854	Edukacyjna opieka wychowawcza	183,4	172,0	173,3	94,5	100,8
1.6.1	rozdział	85410	Internaty i bursy szkolne	183,4	172,0	173,3	94,5	100,8
1.6.1.1.	§	0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych SP (...)	105,2	90,0	102,8	97,7	114,2
1.7.	dział	921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,9	0,0	0,1	-	-
1.7.1.	rozdział	92114	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego- pozostałe instytucje kultury	0,0	0,0	0,1	-	-
1.7.1.1.	§	0920	Wpływy z pozostałych odsetek	0,9	0,0	0,0	-	-
1.7.2.	rozdział	92116	Biblioteki	0,9	0,0	0,0	-	-
1.7.2.1.	§	0970	Wpływy z różnych dochodów	0,9	0,0	0,0	-	-
2.	Część 33 – Rozwój wsi			1 019 519,7	77 714,0	799 215,2	78,4	1 028,4
2.1.	dział	010	Rolnictwo i łowiectwo	1 011 235,4	71 050,0	799 193,2	79,0	1 124,8
2.1.1.	rozdział	01001	Centrum Doradztwa Rolniczego	0,2	0,0	33,9	933,0	-
2.1.1.1.	§	2918	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) – finansowanie	0,1	0,0	16,5	-	-
2.1.2.	rozdział	01002	Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	563,7	0,0	431,2	76,5	-
2.1.2.1.	§	0970	Wpływy z różnych dochodów	510,1	0,0	351,2	68,9	-
2.1.3.	rozdział	01024	Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	957 120,0	71 050,0	737 228,3	77,0	1 037,6
2.1.3.1.	§	0970	Wpływy z różnych dochodów	890 488,6	71 050,0	702 771,4	78,9	989,1
2.1.4.	rozdział	01027	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	51 764,6	0,0	59 606,2	115,1	-
2.1.4.1.	§	2919	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) - współfinansowanie	20 973,1	0,0	22 282,3	106,2	-
2.1.4.2.	§	2950	Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności	15 601,3	0,0	27 361,4	175,4	-
2.1.5.	rozdział	01036	Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich	585,6	0,0	637,3	108,8	-
2.1.5.1.	§	0909	Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem (...) - współfinansowanie	320,6	0,0	368,7	115,0	-
2.1.6.	rozdział	01037	Płatności uzupełniające do gruntów rolnych	401,2	0,0	278,1	69,3	-
2.1.6.1.	§	2919	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) - współfinansowanie	295,9	0,0	163,3	55,2	-
2.1.7.	rozdział	01038	Rozwój obszarów wiejskich	395,5	0,0	319,9	80,9	-
2.1.7.1.	§	2919	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) - współfinansowanie	253,1	0,0	184,0	72,7	-
2.1.8.	rozdział	01041	Program Rozwoju Obszarów wiejskich	400,8	0,0	392,3	97,9	-
2.1.8.1.	§	2918	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) - finansowanie	275,7	0,0	278,0	100,8	-
2.1.9.	rozdział	01095	Pozostała działalność	3,9	0,0	266,0	820,5	-
2.1.9.1.	§	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	1,7	0,0	0,0	-	-

Lp.	Wyszczególnienie			2018 r.	2019 r.		5:3	5:4
				Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
				tys. zł			%	
1	2			3	4	5	6	7
2.1.9.2.	§	2918	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...) - finansowanie	0,0	0,0	113,5	-	
2.3.	dział	750	Administracja publiczna	8,8	6,0	22,0	249,7	366,3
2.3.1.	rozdział	75001	Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej	8,8	6,0	22,0	249,7	366,3
2.3.1.1.	§	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	8,8	6,0	22,0	250,0	366,7
2.4.	dział	756	Dochody od osób prawnych od osób fizycznych i od innych jednostek (...)	8 275,5	6 658,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.	rozdział	75624	Dywidendy	8 275,5	6 658,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.1.	§	0740	Wpływy z dywidend	8 194,4	6 658,0	0,0	0,0	0,0
3.	Część 35 – Rynki rolne			525,9	390,0	6 501,8	236,3	1 667,1
3.1.	dział	010	Rolnictwo i łowiectwo	517,4	390,0	577,0	111,5	147,9
3.1.1.	rozdział	01023	Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	517,4	387,0	577,0	111,5	149,1
3.1.1.1.	§	0690	Wpływy z różnych opłat	311,1	250,0	281,3	90,4	112,5
3.2.	dział	500	Handel	0,1	0,0	0,0	0,0	-
3.2.1.	rozdział	50002	Agencja Rynku Rolnego	0,1	0,0	0,0	0,0	-
3.2.1.1.	§	2910	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur (...)	0,1	0,0	0,0	0,0	-
3.3.	dział	750	Administracja publiczna	8,4	3,0	7,3	86,5	242,1
3.3.1.	rozdział	75001	Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej	8,4	3,0	7,3	86,5	242,1
3.3.1.1.	§	0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	6,0	1,0	7,0	116,4	700,0
3.4.	dział	756	Dochody od osób prawnych od osób fizycznych i od innych jednostek (...)	0,0	0,0	5 917,6	-	-
3.4.1.	rozdział	75624	Dywidendy	0,0	0,0	5 917,6	-	-
3.4.1.1.	§	0740	Wpływy z dywidend	0,0	0,0	5 917,6	-	-

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK. Realizację dochodów zaprezentowane dla wybranych paragrafów danej części.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2019.

6.4. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r. ¹⁾	2019 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewyga- sające				
		tys. zł							%
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	Razem części 32, 33, 35	7 863 687,7	4 144 837,0	6 107 433,0	6 065 304,0	0,0	77,1	146,3	99,3
I.	Część 32 – Rolnictwo	1 208 004,4	884 877,0	1 192 506,7	1 179 852,5	0,0	97,7	133,3	98,9
1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	848 591,6	498 859,0	791 825,3	786 019,3	0,0	68,6	157,6	99,3
1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	49 015,1	42 829,0	45 501,0	45 492,1	0,0	92,8	106,2	100,0
1.1.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	25 471,3	0,0	26 139,1	26 139,1	0,0	102,6	x	100,0
1.2.	rozdział 01013 – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	31 743,4	36 293,0	36 293,0	36 289,5	0,0	114,3	100,0	100,0
1.2.1.	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących (...)	21 014,0	0,0	24 464,0	24 464,0	0,0	116,4	x	100,0
1.3.	rozdział 01015 – Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	14 409,4	15 956,0	11 099,0	10 908,5	0,0	75,7	68,4	98,3
1.3.1.	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	8 183,4	0,0	7 434,0	7 324,2	0,0	89,5	x	98,5
1.4.	rozdział 01017 – Ochrona roślin	7 243,8	6 138,0	2 338,0	2 337,9	0,0	32,3	38,1	100,0
1.4.1.	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	7 243,8	0,0	2 338,0	2 337,8	0,0	32,3	x	100,0
1.5.	rozdział 01018 – Rolnictwo ekologiczne	5 807,8	5 643,0	3 611,1	3 609,0	0,0	62,1	64,0	99,9
1.5.1.	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	3 912,3	0,0	2 524,3	2 523,6	0,0	64,5	x	100,0
1.6.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	12 717,1	13 232,0	14 232,0	14 188,0	0,0	111,6	107,2	99,7
1.6.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	5 960,4	0,0	6 091,8	6 090,9	0,0	102,2	x	100,0
1.7.	rozdział 01020 – Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	82 475,9	79 368,0	51 318,0	51 288,8	0,0	62,2	64,6	99,9
1.7.1.	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	79 859,7	0,0	48 771,1	48 742,4	0,0	61,0	x	99,9
1.8.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	14 763,3	14 504,0	15 478,5	15 304,5	0,0	103,7	105,5	98,9
1.8.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	7 560,0	0,0	84 345,3	8 343,8	0,0	110,4	x	9,9
1.9.	rozdział 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych (...)	76,6	0,0	189,0	80,1	0,0	104,6	x	42,4
1.9.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	76,6	x	x	80,1	0,0	104,6	x	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r. ¹⁾	2019 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
						wydatki niewyga- sające			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
1.10.	rozdział 01026 – Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	449 914,8	100 717,0	461 166,2	459 615,5	0,0	102,2	456,3	99,7
1.10.1.	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań (...)	449 914,8	0,0	461 166,2	459 615,5	0,0	102,2	x	99,7
1.11.	rozdział 01032 – Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	14 000,3	12 927,0	15 960,0	15 626,2	0,0	111,6	120,9	97,9
1.11.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	4 226,5	0,0	4 788,0	4 788,0	0,0	113,3	x	100,0
1.12.	rozdział 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii	76,6	9 837,0	10 582,3	10 422,9	0,0	13 606,9	106,0	98,5
1.12.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	76,6	0,0	9 645,9	6 876,1	0,0	8 976,6	x	71,3
1.13.	rozdział 01080 – Działalność badawczo-rozwojowa	449 914,8	96 316,0	61 597,0	58 988,6	0,0	13,1	61,2	95,8
1.13.1.	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań (...)	449 914,8	0,0	56 022,0	55 416,1	0,0	12,3	x	98,9
1.14.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	14 000,3	65 099,0	62 460,2	61 867,7	0,0	441,9	95,0	99,1
1.14.1.	§ 2830 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań (...)	4 226,5	88 282,0	56 652,0	56 367,6	0,0	1 333,7	63,8	99,5
2.	dział 750 – Administracja publiczna	101 607,3	108 669,0	108 664,7	106 528,8	0,0	104,8	98,0	98,0
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	101 607,3	108 669,0	108 664,7	106 528,8	0,0	104,8	98,0	98,0
2.1.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	25 729,5	0,0	26 412,2	26 404,1	0,0	102,6	x	100,0
3.	dział 752 – Obrona narodowa	23,3	62,0	62,0	61,4	0,0	263,7	99,1	99,1
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	23,3	62,0	62,0	61,4	0,0	263,7	99,1	99,1
3.1.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	22,2	x	x	59,8	0,0	269,5	x	x
4.	dział 801 – Oświata i wychowanie	216 518,7	234 158,0	246 915,4	242 449,5	0,0	112,0	103,5	98,2
4.1.	rozdział 80115 Technika	46 266,0	102 204,0	129 246,5	128 616,3	0,0	278,0	125,8	99,5
4.1.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	30 099,2	0,0	73 407,7	73 060,9	0,0	242,7	x	99,5
4.2.	rozdział 80116 Szkoły policealne	575,7	576,0	373,7	373,6	0,0	64,9	64,9	100,0
4.2.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	320,7	0,0	215,1	215,0	0,0	67,0	x	100,0
4.3.	rozdział 80117 Branżowe szkoły I i II stopnia	6 445,0	10 187,0	14 363,7	14 237,1	0,0	220,9	139,8	99,1
4.3.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	4 230,1	0,0	9 250,1	9 160,5	0,0	216,6	x	99,0
4.4.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	149 860,8	103 454,0	87 222,3	83 575,7	0,0	55,8	80,8	95,8
4.4.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	65 223,2	0,0	33 202,0	33 196,6	0,0	50,9	x	100,0
4.5.	rozdział 80140 – Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia (...)	3 982,2	5 406,0	5 300,2	5 285,4	0,0	132,7	97,8	99,7
4.5.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	2 710,8	0,0	3 433,6	3 423,5	0,0	126,3	x	99,7

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r. ¹⁾	2019 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewyga- sające				
		tys. zł						%	
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
4.6.	rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	2 822,8	2 852,0	2 842,5	2 814,8	0,0	99,7	98,7	99,0
4.6.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	1 329,7	x	x	1 241,3	0,0	93,4	x	x
4.7.	rozdział 80151 – Kwalifikacyjne kursy zawodowe	6 208,3	7 360,0	6 939,5	6 920,4	0,0	111,5	94,0	99,7
4.7.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	3 720,8	0,0	4 321,9	4 316,0	0,0	116,0	x	99,9
4.8.	rozdział 80152 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy (...)	225,0	250,0	240,6	239,8	0,0	106,6	95,9	99,7
4.8.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	130,9	0,0	160,6	160,1	0,0	122,3	x	99,7
4.9.	rozdział 80195 – Pozostała działalność	132,9	1 869,0	386,4	386,4	0,0	290,7	20,7	100,0
4.9.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	110,0	x	x	351,4	0,0	319,5	x	x
5.	dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	34 453,5	36 785,0	38 195,2	38 051,5	0,0	110,4	103,4	99,6
5.1.	rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	34 290,0	36 488,0	37 959,0	37 828,9	0,0	110,3	103,7	99,7
5.1.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	14 068,7	0,0	16 877,6	16 809,1	0,0	119,5	x	99,6
5.2.	rozdział 85415 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	9,0	29,0	12,0	9,0	0,0	100,0	31,0	75,0
5.2.1.	§ 3240 Stypendia dla uczniów	9,0	0,0	12,0	9,0	0,0	100,0	x	75,0
5.3.	rozdział 85416 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	109,2	201,0	176,3	173,8	0,0	159,2	86,5	98,6
5.3.1.	§ 3240 Stypendia dla uczniów	109,2	0,0	176,3	173,8	0,0	159,2	x	98,6
5.4.	rozdział 85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	45,3	67,0	48,0	39,8	0,0	87,8	59,4	82,9
5.4.1.	§ 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	31,1	0,0	32,0	26,3	0,0	84,6	x	82,2
6.	dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 226,0	6 344,0	6 844,0	6 742,0	0,0	108,3	106,3	98,5
6.1.	rozdział 92114 – Pozostałe instytucje kultury	0,0	0,0	1 316,0	1 214,0	0,0	x	x	92,3
6.1.1.	§ 2550 Dotacja podmiotowa z budżetu dla państwowej instytucji kultury	0,0	0,0	1 316,0	1 214,0	0,0	x	x	92,3
6.2.	rozdział 92116 – Biblioteki	4 219,0	4 293,0	3 477,0	3 477,0	0,0	82,4	81,0	100,0
6.2.1.	§ 2550 Dotacja podmiotowa z budżetu dla państwowej instytucji kultury	4 219,0	0,0	3 477,0	3 477,0	0,0	82,4	x	100,0
6.3.	rozdział 92118 – Muzea	2 007,0	2 051,0	2 051,0	2 051,0	0,0	102,2	100,0	100,0
6.3.1.	§ 2480 Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	2 007,0	0,0	2 051,0	2 051,0	0,0	102,2	x	100,0
II.	Część 33 – Rozwój wsi	6 615 206,5	3 220 827,0	4 875 425,1	4 846 531,1	0,0	73,3	150,5	99,4
1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	5 710 406,5	3 205 540,0	4 860 136,0	4 831 825,4	0,0	84,6	150,7	99,4
1.1.	rozdział 01001 – Centrum Doradztwa Rolniczego	18 047,6	18 477,0	29 931,6	25 587,0	0,0	141,8	138,5	85,5
1.1.1.	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących (...)	13 328,2	0,0	12 333,0	12 332,4	0,0	92,5	x	100,0
1.2.	rozdział 01002 – Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	198 828,0	216 768,0	216 768,0	214 052,7	0,0	107,7	98,7	98,7

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r. ¹⁾	2019 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
						wydatki niewyga- sające			
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
1.2.1.	§ 2840 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących (...)	174 301,2	0,0	188 637,7	188 603,7	0,0	108,2	x	100,0
1.3.	rozdział 01024 – Działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa	79 686,1	28 526,0	15 526,0	13 629,8	0,0	17,1	47,8	87,8
1.3.1.	§ 2800 Dotacja celowa otrzymana z budżetu przez pozostałe jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	54 330,0	0,0	10 600,0	10 510,8	0,0	19,3	x	99,2
1.3.2.	§ 6220 Dotacje celowe otrzymane z budżetu na finansowanie i dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów (...)	7 275,5	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x
1.4.	rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	5 407 661,4	2 929 244,0	4 597 305,0	4 578 224,0	0,0	84,7	156,3	99,6
1.4.1.	§ 2009 Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (...)	2 346 638,0	0,0	2 241 115,0	2 241 000,5	0,0	95,5	x	100,0
1.4.2.	§ 2570 Dotacja podmiotowa z budżetu otrzymana przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	1 061 049,4	1 117 341,0	1 100 832,0	1 089 096,5	0,0	102,6	97,5	98,9
1.4.3.	§ 2800 Dotacja celowa otrzymana z budżetu przez pozostałe jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	1 858 526,3	492 478,0	1 129 485,0	1 122 445,2	0,0	60,4	227,9	99,4
1.4.4.	§ 6220 Dotacje celowe otrzymane z budżetu na finansowanie i dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów Inwestycyjnych (...)	104 448,8	125 000,0	88 873,0	88 683,0	0,0	84,9	70,9	99,8
1.5.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	6 183,4	12 525,0	605,4	331,8	0,0	5,4	2,6	54,8
1.5.1.	§ 4390 – Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	3 711,6	x	x	216,7	0,0	5,8	x	x
2.	dział 750 – Administracja publiczna	14 523,7	15 127,0	15 129,1	14 678,8	0,0	101,1	97,0	97,0
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	14 523,7	15 127,0	15 129,1	14 678,8	0,0	101,1	97,0	97,0
2.1.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	10 081,9	0,0	10 321,6	10 321,4	0,0	102,4	x	100,0
3.	dział 752 – Obrona narodowa	72,3	160,0	160,0	26,8	0,0	37,1	16,8	16,8
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	72,3	160,0	160,0	26,8	0,0	37,1	16,8	16,8
3.1.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	41,5	x	x	18,0	0,0	43,4	x	x
III.	Część 35 – Rynki rolne	40 476,8	39 133,0	39 501,2	38 920,4	0,0	96,25	99,5	98,5
1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	32 245,7	31 396,0	31 741,1	31 285,3	0,0	97,0	99,6	98,6
1.1.	rozdział 01023 – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	29 443,3	28 508,0	28 928,7	28 605,9	0,0	97,2	100,3	98,9
1.1.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	10 218,9	11 226	11 897,6	11 897,2	0,0	116,4	106,0	100,0

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r. ¹⁾	2019 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie w tym:				
					wydatki niewyga- sające				
		tys. zł							%
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
1.2.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	2 802,4	2 888,0	2 812,4	2 679,4	0,0	95,6	92,8	95,3
1.2.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych – BAB	2 748,4	x	x	2 748,4	0,0	100,0	x	x
2.	dział 750 – Administracja publiczna	7 522,0	7 727,0	7 750,1	7 625,0	0,0	101,4	98,7	98,4
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	7 522,0	7 727,0	7 750,1	7 625,0	0,0	101,4	98,7	98,4
2.1.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	5 517,0	5 595	5 701,0	5 700,3	0,0	103,3	101,9	100,0
3.	dział 752 – Obrona narodowa	9,1	10,0	10,0	10,0	0,0	109,9	100,0	100,0
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	9,1	10,0	10,0	10,0	0,0	109,9	100,0	100,0
3.1.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	8,4	x	x	10,0	0,0	119,0	x	x

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK. Realizację wydatków zaprezentowano dla wybranych, znaczących paragrafów danego rozdziału w ramach części. Wydatki, dla których w kolumnie 4 Ustawa i 5 Budżet po zmianach wykazano "x" zostały zaplanowane w zbiorczej pozycji w § 4000.

¹⁾ Łącznie z wydatkami, które nie wygasły w 2018 r. z upływem roku budżetowego (według Rb-28 za rok 2018).

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2019.

6.5. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI, 35 – RYNKI ROLNE

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.			Wykonanie 2019 r.			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ³⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ³⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	
		osób	tys. zł	zł	osób	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem części 32, 33 i 35 wg statusu zatrudnienia²⁾		4 208	268 430,9	5 316	4 361	295 321,6	5 643	106,2
1.	Część 32 – Rolnictwo	3 866	239 715,4	5 167	4 011	264 778,6	5 501	106,5
1.1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	864	54 878,1	5 293	856	57 772,7	5 624	106,3
1.1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza 01	516	27 473,4	4 437	509	28 111,3	4 602	103,7
1.1.2.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt 01	79	6 436,0	6 789	78	6 567,2	7 016	103,3
1.1.3.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	108	8 722,4	6 730	103	9 670,6	7 824	116,3
	01	3	171,3	4 758	3	202,9	5 636	118,4
	02	3	455,2	12 644	3	596,0	16 556	130,9
	03	102	8 095,9	6 614	97	8 871,7	7 622	115,2
1.1.4.	rozdział 01032 – Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	62	5 212,0	7 005	69	5 848,0	7 063	100,8
	01	6	330,3	4 588	5	330,9	5 515	120,2
	02	2	371,5	15 479	2	402,3	16 763	108,3
	03	54	4 510,2	6 960	62	5 114,8	6 875	98,8
1.1.5.	rozdział 01035 – Graniczne Inspektoraty Weterynarii	99	7 034,3	5 921	97	7 575,6	6 508	109,9
	01	4	161,9	3 373	6	239,9	3 332	98,8
	03	95	6 872,4	6 028	91	7 335,7	6 718	111,4
1.2.	dział 750 – Administracja publiczna	538	54 742,6	8 479	547	56 495,9	8 607	101,5
1.2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	538	54 742,6	8 479	547	56 495,9	8 607	101,5
	01	57	4 218,3	6 167	59	4 275,0	6 038	97,9
	02	4	712,4	14 842	3	470,2	13 061	88,0
	03	477	49 811,9	8 702	485	51 750,7	8 892	102,2
1.3.	dział 801 – Oświata i wychowanie	2 116	115 019,4	4 530	2 235	132 665,8	4 947	109,2
1.3.1.	rozdział 80115 – Technika	593	30 370,5	4 268	1 296	76 549,8	4 922	115,3
	01	111	4 472,3	3 358	348	15 890,8	3 805	113,3
	15	482	25 898,2	4 478	948	60 659,0	5 332	119,1
1.3.2.	rozdział 80116 – Szkoły policealne	6	320,7	4 454	4	232,0	4 833	108,5
	01	1	40,0	3 333	1	40,7	3 392	101,8
	15	5	280,7	4 678	3	191,3	5 314	113,6
1.3.3.	rozdział 80117 – Branżowe szkoły I i II stopnia	83	4 274,9	4 292	173	9 598,1	4 623	107,7
	01	12	535,7	3 720	34	1 397,0	3 424	92,0
	15	71	3 739,2	4 389	139	8 201,1	4 917	112,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.3.4.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	1 294	72 733,5	4 684	617	37 178,3	5 021	107,2
	01	473	20 186,4	3 556	219	9 721,3	3 699	104,0
	15	821	52 547,1	5 334	398	27 457,0	5 749	107,8
1.3.5.	rozdział 80140 – Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego i ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego	61	2 718,8	3 714	59	3 602,0	5 088	137,0
	01	11	370,8	2 809	12	564,3	3 919	139,5
	15	50	2 348,0	3 913	47	3 037,7	5 386	137,6
1.3.6.	rozdział 80146 – Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	9	711,0	6 583	9	718,0	6 648	101,0
	01	7	503,8	5 998	8	554,6	5 777	96,3
	15	2	207,2	8 633	1	163,4	13 617	157,7
1.3.7.	rozdział 80151 – Kwalifikacyjne kursy zawodowe	68	3 755,1	4 602	74	4 618,4	5 201	113,0
	01	16	662,3	3 449	18	867,6	4 017	116,4
	15	52	3 092,8	4 956	56	3 750,8	5 582	112,6
1.3.8.	rozdział 80152 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży (...)	2	134,9	5 621	3	169,2	4 700	83,6
	01	1	34,6	2 883	0	20,2	x	x
	15	1	100,3	8 358	3	149,0	4 139	49,5
1.4.	dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	348	15 075,3	3 610	373	17 844,2	3 987	110,4
1.4.1.	rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	348	15 075,3	3 610	373	17 844,2	3 987	110,4
	01	195	6 450,7	2 757	199	7 180,4	3 007	109,1
	15	153	8 624,6	4 697	174	10 663,8	5 107	108,7
2.	Część 33 – Rozwój wsi	103	11 075,5	8 961	105	11 170,5	8 865	98,9
2.1.	dział 750 – Administracja publiczna	103	11 075,5	8 961	105	11 170,5	8 865	98,9
2.1.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelných i centralnych organów admin. rządowej	103	11 075,5	8 961	105	11 170,5	8 865	98,9
	02	1	294,0	24 500	1	152,0	12 667	51,7
	03	102	10 781,5	8 808	104	11 018,5	8 829	100,2
3.	Część 35 – Rynki rolne	239	17 640,0	6 151	245	19 372,5	6 589	107,1
3.1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	185	11 505,9	5 183	189	13 171,6	5 808	112,1
3.1.1.	rozdział 01023 – Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	185	11 505,9	5 183	189	13 171,6	5 808	112,1
	01	5	236,3	3 938	5	267,7	4 462	113,3
B	02	2	346,4	14 433	2	298,9	12 454	86,3
	03	178	10 923,2	5 114	182	12 605,0	5 772	112,9
3.2.	dział 750 – Administracja publiczna	54	6 134,1	9 466	56	6 200,9	9 228	97,5
3.2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej	54	6 134,1	9 466	56	6 200,9	9 228	97,5
	02	1	232,7	19 392	1	108,2	9 017	46,5
	03	53	5 901,4	9 279	55	6 092,7	9 231	99,5

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, zweryfikowanych przez NIK.

- ¹⁾ Załącznik nr 34 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy (§ 401-405 oraz § 406 dla funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, a dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy tylko w zakresie dotyczącym nagród i zapomóg i § 407 klasyfikacji budżetowej).
- ²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej i oznacza: 01 – osoby nieobjęte mroźnikowymi systemami wynagrodzeń, 02 – osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe, 03 – członkowie korpusu służby cywilnej, 15 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.
- ³⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6.6. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCIACH 32 – ROLNICTWO, 33 – ROZWÓJ WSI

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2018 r.	2019 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem części 32 i 33		19 398 382,1	10 074 797	19 786 232	19 757 278,7	101,9	196,1	99,9
1.	Część 32 – Rolnictwo	17 585,0	51 355	51 355	23 093,2	131,3	45	45
1.1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	0	438	438	0	x	0,0	0,0
1.1.1.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020	0	438	438	0	x	0,0	0,0
1.2.	dział 801 – Oświata i wychowanie	17 585,0	50 917	50 917	23 093,2	131,3	45,4	45,4
1.2.1.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020	2 698,3	12 466	13 057,9	4 548,2	168,6	36,5	34,8
1.2.2.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	4 646,4	6 612	6 971,1	4 353,7	93,7	65,8	62,5
1.2.3.	Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014–2020, w tym:	10 240,3	31 839	30 888	14 191,4	138,6	44,6	45,9
1.2.3.1.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020	4 103,7	819	979	834,6	20,3	101,3	85,3
1.2.3.2.	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020	902,1	868	1 710	1 317,8	146,1	151,8	77,1
1.2.3.3.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020	732,6	13 177	12 226,3	2 041,7	278,7	15,5	16,7
1.2.3.4.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020	240,7	367	513	320,7	133,2	87,4	62,5
1.2.3.5.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020	1 055	1 261	1 371	1 192	113,0	94,5	86,9
1.2.3.6.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	593,2	1 065	1 077	328,7	55,4	30,9	30,5
1.2.3.7.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020	281,8	9 425	8 993,8	6 392,5	2 268,5	67,8	71,1
1.2.3.8.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020	295,9	1 630	1 267	1 035,9	350,1	63,6	81,8
1.2.3.9.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020	0	138	230,6	222,7	x	161,4	96,6
1.2.3.10.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020	2 035,3	500	1 599	366,5	18,0	73,3	22,9
1.2.3.11.	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020	0	344	344	138,5	x	40,3	40,3
1.2.3.12.	Regionalny Program Operacyjny Woj. Zachodniopomorskiego 2014–2020	0	2 245	577,3	0	x	0,0	0,0

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2018 r.	2019 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.	Część 33 – Rozwój wsi	19 380 797,1	10 023 442	19 734 877	19 734 185,5	101,8	196,9	100,0
2.1.	dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	19 380 797,1	10 023 442	19 734 877	19 734 185,5	101,8	196,9	100,0
2.1.1.	I filar Wspólnej Polityki Rolnej	14 712 244,5	7 861 609	14 976 737,4	14 976 621,3	101,8	190,5	100,0
2.1.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020	4 668 552,6	2 866 172	4 758 139,6	4 757 564,2	101,9	166	100,0

¹⁾ Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb–28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej i rocznego sprawozdania Rb–28UE WPR z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej – po weryfikacji przez NIK.

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2019.

6.7. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
9. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej